

GENEROLO JONO ŽEMAIČIO LIETUVOS KARO AKADEMIJA
KARO ISTORIJOS CENTRAS

VALDAS RAKUTIS

KARO MENO ISTORIJOS TYRIMŲ METODIKA

Metodinė knygutė

Vilnius 2006

THE GENERAL JONAS ŽEMAITIS MILITARY ACADEMY OF LITHUANIA
MILITARY HISTORY CENTRE

VALDAS RAKUTIS

METHODOLOGY OF RESEARCH ON HISTORY OF MILITARY ART

A Methodological Reference Book

Vilnius 2006

UDK 355(091)(075-8)
Ra-159

Ši metodinė knygutė yra skirta Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijos kariūnams, Kapitonų kursų ir tarptautinių kapitonų kursų klausytojams. Ji gali būti naudinga ir karo meno dalykus dėstantiems dėstytojams ir instruktoriams.

This Methodological Reference Book aims at cadets of the General Jonas Žemaitis Military Academy of Lithuania and students of the Captain Courses and International Captain Courses within the Academy. It can also be used by lecturers and instructors of subjects on Military History.

Atsakingasis redaktorius: ***plk. ltn. dr. Gintautas Surgailis***

Recenzentai: ***ats. plk. doc. dr. Pranas Jankauskas,
mjr. Algirdas Mackonis***

Chief Editor: ***Lt Col, dr. Gintautas Surgailis***

Reviewers: ***Col ret, assoc. prof. dr. Pranas Jankauskas,
Maj Algirdas Mackonis***

© Generolo Jono Žemaičio
Lietuvos karo akademija, 2006

© The General Jonas Žemaitis
Military Academy of Lithuania, 2006

ISBN 9955-423-53-6

TURINYS

ĮVADAS.....	5
1. KARAS KAIP ISTORINIS REIŠKINYS	6
2. KODĖL REIKALINGA KARO MENO ISTORIJA IR KONKRETAUS KARO ISTORIJOS ĮVYKIO TYRIMAS?	6
3.KARO ISTORIJOS TERMINOLOGIJA IR SUDEDAMOSIOS DALYS.....	8
4. TIRIAMOJO DARBO METODIKA	10
5. KARO MENO ISTORIJOS TYRIMAS.....	14
6. KARO ISTORIJOS ĮVYKIO PRISTATYMAS	23
7. GALUTINIS KARO MENO ISTORIJOS DARBŲ VERTINIMAS.....	27
PRIEDAI.....	28

CONTENTS

INTRODUCTION.....	33
1. WAR AS A HISTORIC PHENOMENON	34
2. WHY DO WE NEED HISTORY OF MILITARY ART AND	34
RESEARCH ON AN ACTUAL EVENT OF MILITARY HISTORY?	34
3. TERMINOLOGY AND STRUCTURE OF MILITARY HISTORY	36
4.RESEARCH METHODOLOGY	38
5. RESEARCH ON HISTORY OF MILITARY ART.....	43
6. PRESENTATION OF THE EVENT OF MILITARY HISTORY.....	53
7. FINAL PAPER EVALUATION	57
APPENDICES	58
LITERATŪRA / BIBLIOGRAPHY	63

ĮVADAS

Pažintis su karo meno istorijos tyrimais buvo ir yra svarbi karininkų rengimo dalis, lavinanti karininkų analitinius gebėjimus ir padedanti jiems priimti sprendimą greitai besikeičiančioje geografinėje erdvėje. Karo meno istorijos tyrinėjimai gali būti atliekami ir bendrosios istorijos specialistų, siekiančių įvertinti žmogaus sprendimus ar pažvelgti į jo veiklą kariuomenės raidos požiūriu. Todėl karo meno istorijos tyrimo metodika gali būti naudinga ne tik Lietuvos karo akademijos kariūnams, klausytojams ir karo meno disciplinų (strategijos, operacijų meno ir taktikos) dėstytojams, bet ir visiems karo ir istorijos mokslų tyrinėtojams.

Karo meno raidą tyrinėja beveik visų valstybių karo mokyklos taikydamos savo tyrimų metodiką. Visos jos turi tam tikrų bendrų bruožų, bet esama ir skirtumų, nulemtų tam tikrų istorinių tradicijų, įsigalėjusių terminų ir dėstytojų pasirinktų praktinių modelių. Ši metodinė knygutė remiasi kitose karo mokyklose taikomų metodikų analize, Lietuvos istorijos mokslo naudojama chronologija, vartojama terminija ir autoriaus patirtimi dėstant Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijoje kariūnams, neakivaizdininkams, kapitonų kursų ir tarptautinių kapitonų kursų klausytojams 1996–2005 metais.

Ši knygutė pirmiausia yra skirta kapitonų kursų ir tarptautinių kapitonų kursų klausytojams. Jeigu ja remiamasi rašant referatus, bakalauro ir magistro darbus, būtina laikytis tokiems darbams keliamų reikalavimų ir darbo vadovo ar dėstytojo nurodymų. Tam tikri elementai gali būti taikomi ir mokslinio tyrimo metu, tačiau tokiems darbams keliami aukštesni reikalavimai, kurie karininkų rengimui nėra tokie svarbūs.

Knygutė turi padėti tyrimui, o ne jį varžyti. Kiekviena epocha turi tik jai vienai būdingų bruožų, kai kurie įvykiai neatitinka bendrų schemų, ypač kai tyrinėjami nelabai intensyvūs ritualiniai arba kitokie netradiciniai, mūsų suvokimu, kariniai veiksmai. Tokiais atvejais paskutinis žodis nustatant darbo struktūrą ar kitus svarbius dalykus priklauso autoriui, tačiau darant esminius pakeitimus, iškilus neaiškumams, visada rekomenduojama pasitarti su karo meno istorijos dėstytoju, paprašyti kitų pedagogų ar bendramokslų pagalbos.

1. KARAS KAIP ISTORINIS REIŠKINYS

Karas žmoniją lydėjo nuo pat jos pradžios. Per tą laiką keitėsi karybos formos, tikslai ir įrankiai, keitėsi ir žmonių požiūris į karą: senesniais laikais jis buvo įprastas reiškinys, sudarantis sąlygas gabesniems individams ar gentims užimti svarbesnę padėtį; paskutiniu metu į karą žiūrima kaip į blogį, kurio reikėtų vengti bet kokiomis priemonėmis. Bene žymiausi karo apibrėžimai priklauso Prūsijos generolui, ne vienerius metus praleidusiam Rusijos kariuomenėje Napoleono karų metu, K. Klauzevicui: „Karas yra prievartos aktas, kurio tikslas – priversti priešininką vykdyti mūsų valią“. Kitas, žinomesnis jo apibrėžimas: „Karas yra politikos tęsinys, naudojant ginkluotą jėgą“. Šie Klauzevico pamąstymai buvo laikomi atitinkančiais dalyko esmę, bet XX a. II pusėje buvo pastebėta, kad karai gali kilti visai ne dėl politinių priežasčių, ypač artimiau susipažinus su nelaibi intensyvia gentine ir neeuropietiška karyba. Lenkų karo istorijos teoretikas Benonas Miškievičius (Miśkiewicz) suformulavo apibrėžimą: „Karas yra istorinis įvykis, kurio turinį sudaro įvairių nesutarimų, prieštaravimų ar konfliktų, kylančių visuomenėje, sprendimas prievartos būdais“. Norėtume jį kiek sutrumpinti dėl neaiškios sąvokos „kylančių visuomenėje“. Šioje knygutėje vartosime tokį apibrėžimą: „Karas yra istorinis įvykis, kurio turinį sudaro įvairių nesutarimų, prieštaravimų ar konfliktų sprendimas prievartos būdais“.

2. KODĖL REIKALINGA KARO MENO ISTORIJA IR KONKRETAUS KARO ISTORIJOS ĮVYKIO TYRIMAS?

Kiekvienas pažinimas susijęs su praeities patirties perėmimu, nes kitaip neįmanoma suvokti reiškinį, įvertinti situacijos, priimti tinkamo sprendimo. Karininkas, ignoruojantis istorinę patirtį, priverstas atrasti viską iš naujo, pažinime remtis tik savo patirtimi, mokytis tik iš savo klaidų. Tokią akivaizdžią tiesą suprato visi, siekę pažinti karą kaip reiškinį, siekę būti gerais karo vadais, pasiekti pergalių. Be karo istorijos studijų negali būti geras bendras pasirengimas, be tinkamo bendro pasirengimo sunku parengti gerą specialistą, tuo

labiau kad Lietuvos kariuomenė yra nedidelė ir karininkui gali tekti eiti labai įvairias pareigas. Iš tikrųjų karininkas turi turėti pakankamai karo istorijos žinių, kad galėtų tinkamai bendrauti tiek su savo pavaldiniais, tiek su civiliais, tiek su kitų valstybių kariais. Taip pat svarbu, tegul tik susipažįstant su pagrindiniais karo istorijos aspektais, kad mokymasis ir lavinimasis vyktų reguliariai. Konkretaus karo istorijos įvykio tyrimas yra svarbus tarpinis šio mokymosi ir lavinimosi etapas, leidžiantis tiesiogiai suvokti konkrečią situaciją: jeigu bendras įvadinis kursas duoda mąstymui plačią istorinę ir geografinę perspektyvą, tai konkretus tyrimas leidžia geriau pažinti. Vadinamoji „mikroistorija“ yra populiari ir tarp profesionalių istorikų.

Supažindinimas su ateities profesija yra reikalingas kiekvienam žmogui, o ypač ten, kur didelė psichinė ir emocinė įtampa. Karininkas turi būti moraliai pasirengęs visiems karo baisumams ir netektims, o visa tai jis gali neturėdamas tokios patirties pažinti tik per karo istorijos studijas ir konkretų tyrimą.

Priežasčių ir pasekmių suvokimas. Išsamesnės karo istorijos studijos leidžia suvokti glaudų ryšį tarp konkrečių kariuomenės rūšių mūšio lauke ir ilgamečio darbo rengiantis išbandymams, tarp beatodairiškos drąsos ir bendražygių netekties. Per istorinių įvykių perspektyvą galima suvokti karybą ir globalinius reiškinius. Taigi karo meno istorijos studijos padeda ugdyti karininko atsakomybę ir pasišventimą savo profesijai.

Sugebėjimas kurti. Kūryba yra neatsiejama kiekvieno karininko darbo dalis, nes jam suteikiama didelė valdžia, tačiau dažnas karininkas daro tik tai, kas jam yra liepiama, o taip galvojant, galima visą gyvenimą ir likti tik vykdytoju. Tuo tarpu karo menas yra menas, ir tik ryžtingas, eksperimentuojantis ir iniciatyvus vadovas gali pasiekti gerų rezultatų. Istorinės karo meno studijos žadina vaizduotę, sukelia naujų minčių, visa tai yra geriausias būdas originaliems ir netikėtiems sprendimams priimti ir identifikuoti, perprasti priešo veiksmus, priversti jį veikti vadui reikalinga linkme.

Mokėjimas daryti išvadas. Tipišką vykdytojo mąstymą turintis žmogus dažnai nesugeba įvertinti aplinkos, kurioje veikia, kritiškai atrinkti faktus, juos analizuoti, grupuoti ir suvokti esmę. Konkretaus įvykio analizė tarsi verčia „pakilti“ aukščiau, tapti analitikais vertinant pirmiausia savo, o paskui ir kolegų tyrimus.

3. KARO ISTORIJOS TERMINOLOGIJA IR SUDEDAMOSIOS DALYS

Karo istorija yra mokslas, tiriantis ne tik karus, bet ir visą kompleksą problemų, susijusių su karu. Karo mokslo tikslą galima apibūdinti šitaip: „Karo istorija tiria žmonijos veiklą ir jos produktus, susijusius su ginkluota kova, vadinama karu“.

Karo istorija yra platus mokslas, todėl dažniausiai yra tiriamos karo istorijos sudedamosios dalys: karo istorija, karybos istorija ir pagalbiniai karo istorijos mokslai.

Karo istorija yra mokslas, tiriantis konkrečių karų istoriją. Be karinių, tiriami politiniai, socialiniai ir kitokie aspektai: karo priežastys, įtaka ekonomikai ir t. t. Karų istorija yra karo istorijos dalis, turinti daugiausia sąsajų su visuotine istorija, ji yra svarbus šaltinis bet kuriems karo istorijos tyrimams, vis tik neapima ir nesistengia apimti tokių temų kaip kariuomenių raida taikos ir karo metais, netyrinėja karybos kaip savarankiško reiškinio.

Karybos istorija tiria karybos raidą tiek karo, tiek taikos metu. Šis mokslas mažiau analizuoja konkrečius istorijos įvykius, o yra labiau orientuotas į chronologinę ir geografinę sintezę, reiškinių evoliuciją, pokyčių atranką. Paprastai kalbant, siekiama atsakyti į klausimą „Kaip buvo kariaujama?“.

Pagalbiniai karo istorijos mokslai padeda tyrinėti karų ir karybos istoriją. Tai specialistams reikalingos pagalbinės priemonės, tyrimo metodai. Pagalbiniais karo istorijos mokslams priskiriamos įprastinės pagalbinės istorijos šakos: heraldika (mokslas apie herbus), sfragistika (mokslas apie antspaudus), chronologija (mokslas apie laiko skaičiavimą), taip pat bendrosios karo mokslo šakos: kriptografija (mokslas apie informacijos šifravimą ir iššifravimą), fortifikacija, karo technikos istorija. Yra ir tokių pagalbinių mokslų, kurie būdingi tik karų istorijai. Tai karinė istorinė geografija, paleometeorologija (mokslas apie klimato sąlygas praeityje), karinė archeologija. Net ir tie pagalbiniai mokslai, kurie būdingi bendrosios istorijos ar bendrosios karybos mokslams, tiriant karo istorijos įvykius įgauna savitų bruožų. Sakykim, klausimas, kokio gylio buvo Strėvos upelis XIV a., turi didelę reikšmę apskaičiuojant tiek karių skaičių, tiek nustatant 1348 m. Strėvos mūšio vietą, nors šiaip jau tokių klausimų kėlimas geografijos, o tuo labiau istorijos specialistams nėra būdingas.

Karo istorijos sudedamosios dalys

Kadangi šioje knygutėje didžiausias dėmesys skiriamas karybos istorijai, plačiau nagrinėsime šią sudedamąją karo istorijos dalį. Karybos istorija yra pagrindinė karo istorijos dalis, kurią sudaro kariuomenės istorija, karo meno istorija ir karo minties istorija.

Kariuomenės istorija tiria ginkluotųjų pajėgų raidą tiek taikos, tiek karo metais, jų sudėtį, komplektavimą, apginklavimą, aprūpinimą, aprangą ir karo techniką. Pagal objektą ir tyrimo metodiką į atskirus poskyrius derėtų išskirti karinių organizacijų, ginklų, karinės ekipuotės, karinio rengimo, karo technikos (artilėrijos, tankų, aviacijos, karinio jūrų laivyno ir t. t.) istorijas. Analizuojant ankstesniųjų laikų istoriją kartais naudinga tyrinėti kaip savarankišką sritį ginklo rūšių istoriją.

Karo meno istorija tiria ginkluotųjų pajėgų naudojimo galimybes, kaip buvo priimami ir vykdomi sprendimai, todėl karo mokyklose yra dėstomas kaip mokomasis dalykas būsimiesiems vadams. Karo meno istorija yra skirstoma į strategijos, operacijų meno ir taktikos istorijas.

Karo minties istorija tiria karybos teorijos raidą.

Visos karo istorijos sudedamosios dalys, būdamos savarankiškos, neišvenigiamai sąveikauja tarpusavyje ir viena kitą papildo. Nežinant pagrindinių ginkluotės galimybių, negalima suprasti taktinių vado sprendimų, nesusipažinus su karų istorija, nebus aiškios teoriniame traktate keliamos problemos ir t. t.

4. TIRIAMOJO DARBO METODIKA

4.1. Užduotis ir jos suvokimas

Klausytojas, gavęs užduotį, paprastai sužino karinio įvykio pavadinimą ir metus, kada jis vyko. Klausytojas turi aiškiai suprasti, apie kurį įvykį kalbama užduotyje, kurio karo metu jis buvo, taip pat ar visi metodiniai nurodymai aiškūs. Gavus užduotį rekomenduojama valandėlę skirti susipažinimui su internete pateikta informacija apie įvykį, jeigu kiltų problemų, tuoj pat pasidalinti jomis su dėstytoju. Jeigu užduotis skiriama dviem, trims karininkams ar visai grupei (sindikatu), būtina tarpusavyje pasidalinti užduotimi, aiškiai nusakant, kas ką turi daryti. Šis pasidalinimas turi būti pateiktas darbo ir pristatymo pradžioje, kad dėstytojas galėtų įvertinti kiekvieno klausytojo darbą.

4.2. Darbo organizavimas

Tinkamas darbo organizavimas lemia jo sėkmę. Istorinis tyrimas organizuojamas trimis etapais:

- šaltinių ir literatūros ieškojimas ir rinkimas (heuristika),
- sugebėjimas iš šaltinių atrinkti reikalingą informaciją (kritika),
- faktų nustatymas, jų išdėstymas, tarpusavio ryšio radimas ir apibendrinimas (aprašymas arba sintezė).

Heuristika, arba šaltinių ir literatūros ieškojimas, yra bene įdomiausia ir daugiausia laiko užimanti darbo dalis, todėl negalima jo pasilikti paskutinei dienai. Reikia žinoti, kad bus sugaištas laikas ieškant to, ko reikia, o pagrindinė informacija dažnai būna visai ne ten, kur tikėtasi. Pagrindiniai šio darbo etapo pavojai yra: tingėjimas, atidėjimas paskutinei dienai, per didelis dėmesys kuriai nors vienai sričiai, per didelis susidomėjimas kita tema, todėl reikalingas drausmingumas, darbo laiko planavimas ir atlikto darbo peržiūra. Karininkams reikia žinoti, kad dažnai jų pradinis įsivaizdavimas apie tiriamąjį istorijos darbą yra stereotipinis ir neatitinka tikrovės, kad jis kur kas sunkesnis ir įdomesnis, o

tai svarbu organizuojant darbą ir ypač jo pirmąją dalį.

Kritika yra atliekama jau renkant medžiagą. Svarbiausia atskirti tai, kas reikalinga, nuo to, kas netinka. Tam padės toliau pateikta schema, bendra darbo apimtis ir teorinis darbo apimties apskaičiavimas, kita užduotis: įvertinti pateiktų faktų patikimumą. Dažnai kariūnai ar karininkai, stengdamiesi „tilpti“ į nurodytus rėmus, ima viską, ką rado, ypač mėgstamos ginklų charakteristikos arba 2/3 darbo užimantys politiniai pamąstymai. Šiuo atveju reikia stengtis išlaikyti tam tikrą pusiausvyrą, jiems dėmesio ir vietos skirti tiek, kiek tai buvo svarbu pačiam įvykiui. Taip pat reikia stengtis preciziškai žiūrėti chronologinio tikslumo: jeigu XVII amžiaus patranka nedaug kuo skiriasi nuo XVIII a. to paties kalibro patrankos, tai II pasaulinio karo 1942 metų vasarą naudoti tankai labai skiriasi nuo 1943 metų vasaros tankų. Faktų patikimumas bus aptartas kitame skyriuje.

Aprašymas yra pradedamas dar nebaigus rinkti visų faktų, bet jau turint bendrą supratimą apie tiriamą įvykį. Rašydami suprasite, kokios informacijos jums tikrai reikia, kokios jau užtenka, todėl informacijos paieška bus kryptinga. Pradėti rekomenduotume nuo įvadinės dalies, nes turite daugiausia informacijos, o baigti – išvadamis ir įvadu. Rašant didesnės apimties darbą, yra būtina dalį įvadinės dalies pasirašyti tyrimo pradžioje, ypač svarbu apsispręsti dėl tyrimo tikslo ir uždavinių. Jeigu tekste nurodote šaltinius, išnašas reikia įrašyti tuoj pat, nes paskui nebeprisiminsite, iš kur ėmėte vienus ar kitus faktus. Kiekvienas turi savo rašymo metodiką, bet geriausia rašyti tuo metu, kai niekas netrukdo, nespaudžia laikas, kai yra minčių, o kai pajuntate, kad jau mintys tolsta, reikia pailsėti ar paskaityti. Parašytą teksto dalį reikėtų kuriam laikui atidėti į šalį, o po to dar kartą perskaityti ir tobulinti. Jeigu yra laiko, tikslinga darbą duoti paskaityti draugams arba šeimos nariams, nes pats autorius dažnai savo klaidų nepastebi, kartais rašo per daug sudėtingai.

4.3. Tyrimo pagrindai

Karo įvykio (strateginės operacijos, operacijos, mūšio) analizė turi būti paremta tam tikra daugiau ar mažiau patikima informacija apie įvykį. Istorikai skirsto informaciją į šaltinius ir tyrimus, arba istoriografiją. Istoriniu šaltiniu laikomas autentiškas liudijimas apie įvykį, o istoriografija laikomi tyrinėtojų darbai, paremti šaltiniais. Istoriniai šaltiniai laikomi tyrimo pagrindais, tačiau ir

istoriografija yra nemažiau svarbi, nes joje šaltiniai yra vertinami ir analizuojami naudojant priemones, kurias karininkams ir kitiems ne istorikams būtų sunku greitai įvaldyti.

4.3.1. Karo istorijos šaltiniai

Karo istorijos šaltiniai gali būti įvairūs rašytiniai ir nerašytiniai liudijimai. Rašytiniai šaltiniai dažniausiai yra svarbiausi tyrimui, juos sudaro įvykio dalyvių liudijimai, pranešimai, tarnybinis susirašinėjimas, atsiminimai ir kiti. Nerašytinius šaltinius sudaro mūšių schemos, pati mūšio vieta, daiktai, rasti mūšio vietoje, kapinės, ginklų ir technikos liekanos, naujausiais laikais – nuotraukos, vaizdo ir garso juostos ir kiti daiktai.

Visus šaltinius būtina įvertinti. Šaltinių kritika yra skirstoma į išorinę ir vidinę.

Išorinė šaltinių kritika skirta šaltinio atsiradimo aplinkybėms, jo autentiškumui ir originalumui nustatyti. Šaltinio atsiradimo aplinkybės – tai jo atsiradimo datos, vietos ir autoriaus nustatymas. Tai dažnai leidžia atsakyti į klausimą, ar turimi šaltiniai yra tikri, ar falsifikatai, kurie buvo ir yra daromi siekiant tam tikrų tikslų. Ypač nepatikimais šaltiniais gali būti reklaminiai arba propagandiniai filmai, knygutės ir kiti leidiniai, išleisti karo metu siekiant formuoti visuotinę nuomonę, prisišaukti daugiau savanorių ir t. t. Šaltiniai yra skirstomi į pirminius ir antrinius. Pirminiais laikomi tie įvykio liudijimai ir kiti šaltiniai, kurie yra tiesiogiai su įvykiu susiję tuo metu, kai jis vyko, ir tuoj po jo, kai nekyla abejonių, kad šaltinius palikęs asmuo pats juose dalyvavo, o laikas, praėjęs nuo įvykio, nepaliko didesnių pėdsakų. Antriniais šaltiniais laikomi tie liudijimai, kuriuose informacija yra perpasakojama arba nuo įvykio pradžios yra praėjęs ilgas laiko tarpsnis. Paprastai pirminiai šaltiniai laikomi patikimesniais. Jeigu turimi pirminiai ir antriniai šaltiniai, labiau patikimais laikomi pirminiai, ir tik tuo atveju, jeigu jų nėra arba yra kitų priežasčių, verčiančių abejoti informacijos patikimumu, tenka pasikliauti antriniais šaltiniais. Tai ypač svarbu žinoti karininkams, kuriems pirminiai šaltiniai yra sunkiai prieinami ar nenaudojami dėl kalbinių ar kitų priežasčių.

Vidinė šaltinių kritika, dar vadinama hermeneutika, skirta šaltinio turinio patikimumui nustatyti. Šiame etape nėra jau būtina žinoti, ar galime pasitikėti pateikta informacija, tą jau padarėme ankstesniame išorinės kritikos etape, šiuo metu svarbu tinkamai suprasti, kas yra pasakyta. Dažnai iš aprašymų

sunku pasakyti, kaip konkrečiai vyko vienas ar kitas įvykis, nes autorius gerai žino laiką ir erdvę, kurioje tai vyko, o skaitytojas – ne, todėl labai svarbu tekstą analizuoti turint po ranka žemėlapij ir sugebėti žemėlapio pavadinimus susieti su minimais tekste. Tai darant reikia žinoti, kad istoriniai vietovių pavadinimai gali keistis: pavyzdžiui, dabartiniame žemėlapyje nerasite Stalingrado (Volgogradas), Novoaleksandrovsko (Zarasai) ar Kapsuko (Marijampolė). Dar vienas svarbus dalykas tyrinėjant šaltinius, parašytus senąja kalba, kad gali keistis žodžių reikšmė, įtakos gali turėti tarmės ar skoliniai iš kitų kalbų. Kita vertus, reikia suprasti kalbą, pasitaikančias profesines žargonybes ar trumpinius. Šaltinio patikimumą gali lemti ne tik tyčinis jo falsifikavimas, bet ir įvairios kitos aplinkybės, kurios irgi yra vidinės kritikos objektas. Tam tikram autoriaus šališkumui gali turėti įtakos asmeninės simpatijos ir antipatijos, tai, kokiai kariuomenei priklausė, kokia buvo jo pozicija priimant tam tikrą sprendimą, ir kaip vienoks ar kitoks įvykio aiškinimas galėjo lemti tolesnę karininko karjerą ar visuomenės vertinimą. Pateiktos informacijos objektyvumas įvertinamas atsižvelgiant į pateikėjo ar jo artimųjų interesus, remiantis nepriklausomais kriterijais arba pagalbiniais karo istorijos mokslais. Kariniuose įvykiuose dalyvavę žmonės dažniausiai yra subjektyvūs dėl ant jų pečių kritusios atsakomybės, baimės dėl karjeros ar siekio pateikti save geriau, nei buvo iš tikrųjų, kartais dėl riboto įvykio žinojimo. Tokią informaciją geriausia patikrinti kitos kovojančios šalies duomenimis, nepriklausomų stebėtojų informacija, archeologinių kasinėjimų medžiaga, teksto analize arba skrupulingu įvykio vietos ar kitų objektyvių veiksnių tyrinėjimu. Pvz., antikos laikų Graikijos istorikas Herodotas, siekdamas padidinti graikų pergalės prieš persus mastą, minėjo, kad 479–478 m. pr. Kr. žygyje prieš graikus dalyvavo apie pusantro milijono Persijos kariuomenė, tačiau savo tekste tiksliai nurodė, kokio pločio tiltai buvo pastatyti per Bosforo sąsiaurį, ir laiką, per kurį persų kariuomenė persikėlė. Iš šių iš pirmo žvilgsnio nereikšmingų detalių karo istorikai nustatė, kad jeigu persų kariuomenė būtų tokia organizuota, kaip specialiai parengtas JAV kariuomenės dalinys, per tokius tiltus galėtų persikelti ne daugiau kaip pusė milijono kariuomenės, o žinant jų organizacijos trūkumus, tik apie 200 000 kovotojų. Atidi šaltinio teksto analizė leidžia pastebėti ir daugiau metraštininko ar kito liudytojo klaidų ar tyčinių iškreipimų: pavyzdžiui, Vygantas Marburgietis, aprašydamas 1362 metų Kauno pilies apgultį, ne kartą nurodo kryžiuočių patirtus nuostolius, tačiau pabaigoje mini tik keletą žuvusiųjų.

4.3.2. Karo istorijos istoriografija

Karo istorijos darbai yra pateikiami interneto puslapiuose, taip pat knygoje ir mokslo straipsniuose. Internetu šaltinių ir studijų paieškai labai praverčia raktiniai žodžiai. Raktiniais žodžiais gali būti įvykio pavadinimas, vadovaujančių vadų vardai, ginklų pavadinimai, vietovardžiai. Reikia šiuos žodžius išsiversti į visas kalbas, kokiomis tikėtina bus informacijos. Reikia žinoti, kad skirtingose kalbose tie patys miestai turi skirtingus pavadinimus. Pavyzdžiui, tyrinėdami 1914 metų Šlifeno–Moltkės plano realizavimą Belgijoje, sužinome, kad didelę reikšmę turėjo Lježo tvirtovė. Prancūziškai ji rašosi Liege, vokiškai Lüttich. Taip pat reikia žinoti, kad rusų kalboje nėra raidės H, todėl naudojantis rusiškais šaltiniais reikia tikrinti, ar taisyklingai rašomos pavardės. Paprastai šiuos raktinius žodžius nėra labai lengva rasti, gali tekti paieškoti, todėl nereikia per anksti teigti, kad „nieko nėra“.

Surinkus informaciją internete, gali būti daug neaiškumų. Skirtinguose šaltiniuose buvo pateikti skirtingi kariuomenių skaičiai, visiškai ignoruota reikalinga informacija, pavyzdžiui, neaišku, kokia buvo dalinių organizacija. Tada reikia kreiptis pagalbos į biblioteką. Čia vėlgi nereikia pasitikėti paviršutiniška apžūra, nepasitenkinti bibliotekininkų pasakymu, kad tokios informacijos nėra (jos gali būti nesimokiusios karo meno istorijos), gali tekti pavargti pačiam. Ieškoti galima pagal laikotarpius, pagal šalis, pagal pavardes, šiam reikalui labai praverčia daugelyje leidinių esančios vietovardžių ir asmenvardžių rodyklės. Visiškai nerandant informacijos, reikia kreiptis į dėstytoją, išdėstyti problemą, o jis suteiks reikalingą pagalbą. Kai kuriais atvejais gali tekti keisti temą.

Rašant darbus iš Lietuvos karo istorijos, internetas dažnai būna mažai naudingas, čia geriausiai naudotis „Karo archyvo“ publikacijomis, „Lietuvos kariuomenės istorijos“ serijos knygomis ir kitais leidiniais, esančiais bibliotekoje.

5. KARO MENO ISTORIJOS TYRIMAS

5.1. Karo meno istorijos tyrimo objektas

Iki XIX a. II pusės karo meną sudarė dvi dalys: strategija ir taktika. Strategija

tyrinėjo karų ir kampanijų planus, politines pažiūras ir medžiaginį aprūpinimą, o taktika iš esmės apsiribojo mūšiais, žygio organizacija, kovos rikiuotėmis ir kitais klausimais. XIX a. II pusėje, įsivyravus masinėms kariuomenėms, atsirado tarpinė grandis – operacijų menas, tyrinėjęs didelių savarankiškų junginių – korpusų, armijų, armijų grupių ar frontų veiksmus. Strategija buvo pakylėta į aukštesnį lygį, turintį didesnę sąveiką su politika ir ekonomika ir išplečiantį tradicinius karo istorijos rėmus.

5.2. Karo meno istorijos įvykio tyrimo schema

Tradicinė metodologija siekė atsakyti į klausimą, kas nauja karo mene ir ko galima pasimokyti. Paprastai karo meno istorija skirta konkrečių įvykių studijoms, jų išvadas perkeliant į karo meno istorijos sintezes – vadovėlius, apimančius platesnius istorijos laikotarpius. Kadangi konkretaus įvykio tyrimas atitinka šio leidinio tikslus, detaliau pateiksime metodiką, kaip reikia tirti karinį sumanymą ar įvykį. Prieš vertinant, reikia susipažinti su to meto aplinka, kariuomenėmis ir kitomis reikšmingomis aplinkybėmis, todėl yra dvi darbo dalys – parengiamoji ir pagrindinė.

ĮVADAS

PARENGIAMOJI DALIS

1. Politinės, socialinės ir ekonominės karinio sumanymo (įvykio) aplinkybės.
2. Karo veiksmų teatras.
3. Pajėgų balansas.
4. Karo vadai.
5. Žinios apie priešą ir išankstiniai planai.

PAGRINDINĖ DALIS

1. Pradinės pozicijos.
2. Įvykio etapai.
3. Pabaiga.

IŠVADOS

5.2.1. Įvadas

Įvadas pradedamas nuo nustatymo, kokiam lygmeniui priklauso tiriamas įvykis: strateginiam, operaciniam ar taktiniam. Po to reikia suformuluoti tyrimo objektą, pristatyti strateginę situaciją, to meto karines doktrinas. Karinė doktrina paprastai vadinama požiūriu į karo vedimą visuma. Tyrimo objektas apibūdinamas pagal tris klausimus: Kas?, Kada? ir Kur?

A. Kas? – Yra trumpai pristatomi kovojantys kariniai vienetai ir jų vadai.

B. Kada? – Jeigu vyko pasirengimas mūšiai iš anksčiau, pristatomas planavimo ir ruošimosi mūšiai laikotarpis, taip pat nustatomos pradinė ir galutinė įvykio datos.

C. Kur? – Apibūdinamos teritorijos, kuriose vyko mūšis, nuo pozicijos, kur buvo pradinis dalinių išsidėstymas iki situacijos lokalizacijos mūšio pabaigoje.

Strateginė situacija apibūdinama atsižvelgiant į karo priežastis, bendrą karo situaciją mūšio išvakarėse, mūšio dalyvių tikslus ir mūšyje keltus uždavinius.

A. Karo priežastys turi būti pateiktos atskiriant karo kilimo priežastis nuo karo pradėjimo preteksto, tačiau tiek karo kilimo priežastys, tiek pretekstas turi būti detalai išnagrinėti. Jeigu mūšis yra jau seniai prasidėjęs karo dalis, pretekstas yra nebesvarbus, o karo priežastys jau gali būti pasikeitusios iš esmės pasikeitus politinei padėčiai. Pavyzdžiui, Trisdešimties metų karas prasidėjo dėl nacionalinių ir religinių Vokietijos imperijos tarpusavio prieštaravimų, bet jau antrajame karo etape karas virto tarptautiniu reiškiniu, kuriame pradėjo dominuoti ne Vokietijos vidaus reikalai, o tarptautiniai nacionalinių valstybių interesų konfliktai, todėl reikia atsižvelgti į strateginės situacijos pokyčius karo ar net atskiros kampanijos metu.

B. Bendra karinė situacija apibūdinama trumpai pristatant situaciją mūšio išvakarėse, įvykius kituose frontuose ar kariaujant kitomis ginklo rūšimis. Pavyzdžiui, yra nagrinėjama sausumos operacija Irako ir Kuveito karo metu, taigi čia reikėtų apibūdinti situaciją ne tik sausumoje, bet ir jūroje, ir ore.

C. Mūšio dalyvių tikslai arba ketinimai dažniausiai išplaukia iš dviejų anksesnių poskyrių: bendrųjų karo tikslų ir karinės situacijos.

D. Konkretūs uždaviniai dažniausiai būna apibūdinti vyriausios vadovybės ar vadovujančio karininko įsakymuose. Kartais jie yra neaiškūs, nežinomi, būna kelios versijos, tačiau ir tokiu atveju juos reikia apibūdinti.

5.2.2. Parengiamoji dalis

Istorinis reiškinio kontekstas

Politinės, socialinės ir karinės aplinkybės yra įvadinė dalis, kurioje nusakomas tiriamojo įvykio (sumanymo) santykis su to meto politika, ekonomika, demografija ir kitomis sritimis, turinčiomis tiesioginę įtaką pačiam įvykiui. Tokia reikšminga aplinkybe gali būti, pvz., vietinių gyventojų nuotaikos ar neseniai prasidėjusi maro epidemija.

Karo veiksmų teatras

Yra gamtinės ir civilizacijos (kultūrinės) sąlygos, kuriose vyko ar galėjo vykti karinis įvykis (sumanymas). Gamtinėms sąlygoms priklauso reljefas, vandens kliūtys, klimato sąlygos ir visi kiti dalykai, turintys įtakos kariuomenių judėjimui, manevravimui, ugnies priemonių naudojimui ir karių moralei. Civilizacijos (kultūrinės) sąlygoms priklauso kelių ir ryšių infrastruktūra, miestų, gyvenviečių ar pavienių pastatų išdėstymas, pylimai, tvoros, tiltai, užtvankos ar kitos žmogaus veiklos paliktos kliūtys, priedangos ir fortifikaciniai įrenginiai.

Pajėgų balansas

Šalių kariuomenių apibūdinimas yra viena iš svarbiausių ir sudėtingiau aprašomų dalių. Kariuomenės organizacija – tai kariuomenės suskirstymas junginiais, daliniais ar padaliniais, štabų sudėtis, aprūpinimo ir tiekimo sistema. Didelę įtaką kariuomenės pajėgumui turi komplektavimo sistema, t. y. karių tarnybos sąlygos ir motyvacija, nes vienaip kaunasi algą gaunąs samdinys, kitaip karo tikslų nesuvokiantis į rekrūtus paimtas valstietis, o dar kitaip savo tėvynę ir namus ginąs savanoris čečėnas. Bent keliais žodžiais būtina aptarti karininkų rengimo sistemą ir santykius tarp karininkų ir kareivių. Negalima užmiršti ginkluotės, apsaugos, mechanizacijos, ryšių sistemos ir kitų kariuomenės pajėgumą lemiančių veiksnių.

Karo vadai

Karo vadams apibūdinti didelę reikšmę turi pačio vado išsakytas požiūris į karo veiksmų vedimą, jo biografija: baigti mokslai, tarnybos kelias, asmeninės savybės ir patirtis. Karo vadai savo sumanymuose negali remtis tikra situacija, nes jos dažniausiai nežino, o vadovaujasi tik žvalgybos žiniomis ar kita turima informacija, todėl šios informacijos analizė leidžia suprasti vėlesnius sprendimus.

Planai ir sumanymai

Pirmiausia reikia nustatyti, kokiai mūšio ar operacijos rūšiai, kovojančių šalių požiūriu, priklauso tiriamas įvykis: puolimui, gynybai, stabdymui ar kt. Jei gu karo vado sumanyme yra taikomi karo principai, juos šioje dalyje reikėtų aptarti. Planai ir sumanymai gali būti fiksuoti dokumentuose arba jie tik buvo išsakyti žodžiu, todėl ir neišliko. Esant tokiai situacijai, planą galima numanyti pagal tos kariuomenės tradicijas, vadui būdingus bruožus ar pagal vėlesnių sprendimų logiką, bet tokiu atveju labai svarbu atskirti tai, kas pagrįsta faktais, nuo savosios nuomonės. Išdėsdčius tik nuomonę, būtina apsidrausti nuo galimų klaidų ir per daug kategoriškų vertinimų.

5.2.3. Pagrindinė dalis

Pagrindinės dalies užduotis yra tinkamai apibūdinti patį įvykį, parodyti jo dinamiką, lūžio momentus, susidariusias krizes ir priimtus sprendimus.

Pradinės pozicijos

Pradinių pozicijų aprašymas leidžia fiksuoti realią situaciją veiksmo pradžioje. Svarbu fiksuoti, kokios kovinės parengties buvo daliniai ir vadai įvykių pradžioje, kokias pozicijas jie buvo užėmę. Taip pat būtina įvertinti buvusią situaciją analizuojant privalumus ir trūkumus, esminio sumanymo ar plano atitikimą, taip pat aptarti veiksnius (vietovė, priešas ar kiti), kurie galėjo turėti įtakos būtent tokiam pozicijos pasirinkimui.

Mūšio (operacijos) etapai (fazės)

Karinio įvykio etapų skaičių lemia įvykio trukmė ir kritiniai momentai, kai pasikeičia valios vykdytojas (iniciatyva pereina kitai kovojančiai šaliai) ar iš esmės pasikeičia karo veiksmų intensyvumas. Veiksmas turi būti taip suskirstytas į etapus, kad kiekvieną etapą būtų galima tirti kaip savarankišką įvykį.

Pabaiga

Pabaigoje turi būti susumuoti rezultatai, kur nurodyti statistiniai duomenys, situacijos pasikeitimas ir įvykio pasekmės, kuo remiantis reikia nurodyti laimėjusią šalį ar pripažinti lygiąsias.

5.2.4. Išvados

Tai pagrindinė tyrimo dalis, kuri turi būti pati originaliausia ir kurioje apibendrinama tai, kas buvo išdėstyta ankstesnėse dalyse, bet tiesiogiai teksto nekartojant

Kodėl laimėta?

Tai vienas iš sunkiausių klausimų, nes labai sunku išskirti tuos vadų sprendimus, kurie labiausiai pasitarnavo pergalei pasiekti, tačiau tai būtina išvadų dalis, nes išdėstoma tai, ko buvo galima pasimokyti iš šio įvykio. Yra sakoma, kad nugalėtojai neteisiame, tačiau tyrinėjant istorijos įvykį pagrindinis atsakaitos taškas turėtų būti vado sumanymas ir jo realizacija: ar pavyko įvykdyti sumanymą, ar buvo pasiektas galutinis tikslas. Taip pat praverstų kovos veiksmus vertinti vadovaujantis karo principais: ar buvo jie taikomi ir ką tai davė realioje situacijoje.

Kodėl pralaimėta?

Į šį klausimą dažnai yra lengviau atsakyti, nes akivaizdžios klaidingų veiksmų pasekmės, bet vis tik vertinant reikia atsižvelgti į esamus objektyvius

veiksnius: jėgų balansą, žinias apie priešą, karių parengimo lygį ir kitus, ir tik tada vertinti pačio karo vado sprendimus. Vertinant neužtenka pasakyti, kas buvo gerai, kas blogai, bet reikia pateikti argumentus, kodėl taip galvojate. Kaip ir ankstesnėje išvadų dalyje, atskaitos ir vertinimo pagrindū turėtų būti vado sumanymas ar planas ir karo principai.

Ką būtumėte darę pralaimėjusios šalies vietoje?

Šis žaismingas klausimas, atveriantis galimybę išdėstyti spėliones ir fantazijas, yra labiausiai nemoksliskas, tačiau labai reikalingas sprendimų priėmimų įgūdžiams formuoti, karininko sugebėjimams priimti sprendimą lavinti ir dėstytojo nuomonei apie darbo originalumą susidaryti.

5.2.5. Priedai ir papildymai

Priedai ir papildymai turi atitikti darbo temą, ją iliustruoti ir būti naudingi. Jei yra keli priedai, juos reikia numeruoti.

Iliustracinė medžiaga

Iliustracinė medžiaga labai gerina bendrą darbo vaizdą ir leidžia geriau suprasti tekste dėstomas mintis, tačiau ir jai yra keliama tam tikri kriterijai. Labai dažnai iliustracijose būna ne to laikotarpio technikos pavyzdžiai ar su tema mažai susiję vaizdai. Iliustracijas geriausiai pateikti pagrindiniame tekste, bet tinka įklijuoti. Labai sveikintinos iliustracijos, kuriose matyti vietovė, karių apranga, ekipuotė, technika, karo vadų veidai, dažnai daug sakantys apie jų asmenybę, karo veiksmų metu padaryti sugriovimai ir kt.

Žemėlapiai ir schemos

Žemėlapiai ir detalios schemos, leidžiančios tinkamai suvokti bendrą situaciją, sumanymą ir realiai vykusius įvykius, yra labai svarbi darbo dalis. Geriausia, kai jie yra specialiai gaminami konkrečiam darbui – ant esamo žemėlapio dedamos dalinių ir jų judėjimo ar planuojamo puolimo rodyklės. Jos gali būti

nupieštos pieštuku ar žymekliu, taip pat gali būti naudojamoms modernesnėms priemonėms – įvairios kompiuterinės programos. Neturint tokių galimybių, galima naudoti ir kitų autorių padarytus žemėlapius ar schemas, bet tada jos turi atitikti tekste dėstytas mintis, be to, autorius turi pats suprasti savo naudojamą schemą. Bet kokių atveju žemėlapis ar schema turi būti orientuoti į šiaurę, jame turi būti parašytas mastelis, pageidautina nurodyti pateiktos schemos šaltinį arba nurodyti, kad schema ar žemėlapis rengti savarankiškai.

Tekstiniai priedai

Tai gali būti išsamesni karinių pajėgų, dalyvavusių veiksmuose, aprašymai, detalios, tačiau dėstymą per daug apsunkinančios taktinių ir techninių duomenų lentelės, įvykio liudininkų ir dalyvių prisiminimai ar kita įdomi medžiaga. Labai gerai naudoti lenteles ir kitas grafines priemones (grafikus, lyginamąsias diagramas ir kt.). Jeigu cituojamas originalus šaltinis, reikia pateikti ir jo vertimą į kalbą, kuria rašomas darbas: lietuvių arba anglų.

Šaltinių ir literatūros sąrašas

Sudarant šį sąrašą svarbu atskirti, kas yra darbo šaltinis ir kas literatūra. Pavadinimai turi būti numeruojami. Pirmiausiai rašoma autoriaus pavardė, vardo raidė, po to pavadinimas, jeigu tai yra straipsnis, nurodomas leidinys, kuriame jis buvo spausdintas, tomas ar numeris, išleidimo vieta, metai ir puslapiai. Kartais JAV leistose knygose nėra nurodyti metai, juos galima rasti prie autorių teisės apsaugos ženklo arba nurodyti tik leidimo šalį, leidyklą ir leidimą. Šaltiniai, paimti iš interneto, nurodomi pateikiant puslapio autorių (jei toks yra), pavadinimą ir adresą.

Nuorodos

Jeigu dėstytojas reikalauja arba autoriui tai atrodo svarbu, reikia tekste pateikti nuorodas arba sudaryti rodyklę, kad būtų galima sužinoti, kas yra vieno ar kito teiginio autorius, galima būtų išsiaiškinti sudėtingesnę terminą ar gauti išsamesnę informaciją. Jeigu dėstytojas nurodo savo pageidavimus, jų ir reikia

laikytis, jeigu ne, reikia pasirinkti savo sistemą. Jų esama kelių: 1. kai nuorodos daromos puslapio apačioje, 2. darbo pabaigoje, 3. naudojama vadinamoji amerikietiška sistema – nurodomas šaltinio numeris literatūros sąrašė ir puslapis.

Puslapio apačioje rašomos nuorodos yra ypač patogios skaitytojui, kuris gali greitai rasti jam reikalingą informaciją, tačiau jos gerokai apkrauna tekstą, daro jį labai „mokslišką“. Darbo pabaigoje dedamos nuorodos palengvina teksto skaitymą, bet tam, kuris detaliam skaito darbą (pavyzdžiui, dėstytojui) labai nepatogu nuolat vartyti darbą, taip kartais pametama pagrindinė mintis. Nuorodų nurodymas pagal amerikietišką sistemą yra labai paprastas ir praktiškas, nes pakanka skliausteliuose parašyti šaltinio ir literatūros sąrašo numerį ir puslapį. Tačiau tokiu atveju prieš rašant darbą būtina pirmiausia sudaryti šaltinių ir literatūros sąrašą: keičiantis numeracijai galima užmiršti, iš kur paimta informacija, neretai įveliamos klaidos.

Visose nuorodose pateikiama informacija identiška tai, kuri aprašyta sąrašė. Jeigu šaltinis kartojamas kelis kartus, nebereikia jo rašyti ištiesai, užtenka autoriaus, pirmų pavadinimo žodžių su daugtaškiu ir puslapio. Jeigu kartojamas tas pats autorius, rašoma „Ten pat, p...“, tačiau toks palengvinimas daromas tik darbo pabaigoje, nes rašymo metu gali tekti kokį sakinį įterpti ir tada „ten pat“ gali būti rimta klaida.

5.3. Karo meno istorijos tyrimas vietovėje

Jeigu yra galimybė, būtina karo įvykį ištirti vietovėje. Pirmiausia svarbu nustatyti, kur visa tai vyko. Neretai atvykus į vietovę paaiškėja, kad ankstesnę schemą sudaręs žmogus ją darė pagal pasakojimus ar net savo įsivaizdavimą, todėl tiesioginiai vietovės tyrimai gali parodyti daug klaidų. Įvykio vietą galima nustatyti pagal orientyrus: upes, kelius, pastatus, tačiau visada svarbu neužmiršti, kad net atrodytų labai patikimi orientyrai gali būti pakeitę savo vietą. Upės keičia vagas, plotį, gylį, aukštį virš jūros lygio, todėl labai svarbu galimus kitimus įvertinti pagal turimas senas nuotraukas, žemėlapius ar pėdsakus žemėje. Ypač nepatikimi nauji keliai, gyvenvietės, atsiradę XX amžiuje. Iki I pasaulinio karo kelių tinklas kito labai nežymiai (tai neliečia XIX a. atsiradusio geležinkelio ir naujų gyvenviečių prie geležinkelio stočių), nevyko didelio masto melioracijos, todėl vokiečių I pasaulinio karo žemėlapiai yra labai svarbus eks-

pedicijos palydovas. Taip pat svarbus šaltinis gali būti įvykio liudininkai, tačiau reikia labai kritiškai vertinti jų informaciją, ar tai yra autentiški prisiminimai (aš mačiau), ar perpasakojami pasakojimai (n-tojo pasakojo), ar liudininkai apie tai kažkur skaitė. Jeigu tai susiję su skausmingais atsiminimais, liudijimai gali būti šališki. Nepaisant visų galimų pavojų, išvyka į įvykio vietą gali padėti logiškiau viską suvokti, pajusti reljefą ir erdvę ir lavinti kritinį mąstymą, todėl yra labai rekomenduotinas ir darbo vertę didinantis autoriaus žingsnis.

6. KARO ISTORIJOS ĮVYKIO PRISTATYMAS

Rašto darbas geriausiai žinomas autoriui ir vertintojams, o darbo rezultatai pristatomi platesnei auditorijai, tai yra būtina mokslo darbo dalis. Mokslininkai savo tyrimų išvadas pristato mokslinių konferencijų metu, kariūnai, neakivaizdinių studijų klausytojai – seminarų metu, kapitonų kursų klausytojai – per specialiai tam skirtus užsiėmimus. Pristatymo sudedamosios dalys:

- Pristatymo rengimas.
- Mokslo darbo rezultatų pristatymas.
- Klausimai ir atsakymai į juos.
- Diskusijos.
- Įvertinimas.
- Pristatymo rezultatų išsaugojimas.

Pristatymo rengimas paprastai trunka tik keletą dienų arba net vieną dieną, dažnai tai būna daroma pristatymo išvakarėse, bet jau atlikus karo istorijos įvykio tyrimą, parašius baigiamąjį darbą. Ruošiant pristatymą reikia turėti omenyje, kad svarbiausias uždavinys yra persakyti auditorijai svarbiausius savo tyrimo momentus, padaryti pristatymą įdomų, gražų ir spėti visa tai padaryti laiku. Medžiaga pristatymui yra surenkama dažniausiai jau tiriamojo darbo metu, tačiau gali tekti papildomai ieškoti tam tikrų detalių, kurios nebuvo reikalingos rašto darbo metu, pavyzdžiui, tinkami karo vadų portretai ar karo technikos nuotraukos. Pristatymo struktūra iš esmės atitinka jau atlikto darbo sudedamąsias dalis, tačiau kiek laiko reikia skirti kiekvienai daliai pri-

statyme, reikia pergaltvoti iš naujo. Neblogas metodas yra paimti savo rašto darbo kopiją ir joje pabraukti svarbiausias vietas, tačiau tai – tik atrankos pradžia. Visą informaciją galima pateikti lentelėse, žemėlapiuose ir kita vaizdine medžiaga pasiliekanč laiko tik komentarams, tačiau vaizdai ekrane turi būti rodomi tiek laiko, kad stebėtojai suspėtų suprasti, kodėl ir kas ten buvo rodoma. Nebūtina, kad visa lentelė būtų perskaityta, tai bus galima padaryti klausimų ir atsakymų metu, jei to norės auditorija. Tuo tarpu darbo išvados turėtų būti pateiktos visos, todėl geriausia pristatymą ir pradėti rengti nuo tinkamo išvadų pateikimo, tačiau reikia žiūrėti, kad pateikta pristatomoji medžiaga būtų pakankama, kad stebėtojai suvoktų išvadas, kitaip sakant, išvados turi išplaukti iš bendro pristatymo. Bendra pristatymų rengimo metodika yra pateikiama atskirose paskaitose ir metodinėse knygelėse, tačiau karo meno istorijos tyrimui būtinai reikalingas karo veiksmų teatro žemėlapis ir karo įvykio schemas, be kurių neįmanoma suprasti karo vadų sumanymo ir įvykio vyksmo esmės. Jeigu pristatymo rengimo metu iškyla rimtų problemų, pavyzdžiui, nepavyksta rasti esminių schemų arba rastosios iš esmės skiriasi, nereikia bijoti paprašyti pagalbos dėstytoją

Atlikus parengiamąjį darbą, rekomenduojama jį parodyti kitam žmogui: studijų, kambario draugui ar šeimos nariui, nes autorius tiek „suauga“ su savo tema, kad daugelis dalykų jam atrodo savaime aiškūs, tuo tarpu kitiems tai sunkiai suvokiami dalykai, kartais per daug dėmesio skiriama antraeilams dalykams, kurie labai įdomūs pačiam autoriui. Jeigu draugo komentaras atrodo klaidingas, reikia duoti dar vienam vertintojui, geriausia iš kiek kitos aplinkos. Taip pat reikia atlikti pristatymo repeticiją pasidėjus šalia laikrodį, ar pakaks jums dėstytojo nurodyto laiko. Reikia žinoti, kad realus pristatymas truks keletą minučių ilgiau dėl techninių ir kitų priežasčių, todėl geriau turėti keletą minučių atsargą, t. y., jeigu dėstytojas nurodė 20 minučių laiką, bandomasis pristatymas turėtų trukti 18 minučių. Paprastai bandomojo pristatymo metu pastebimos padarytos klaidos, tenka kai ko atsisakyti ar papildomai pridėti, todėl tikslinga turėti valandos laiko atsargą pristatymo taisymui.

Darbo rezultatų pristatymas pradedamas nuo trumpo pasisveikinimo su auditorija ir dėstytoju, po kurio prasideda dėstymas. Pristatymo planas yra artimas rašto darbo sudedamosioms dalims: įvadas, parengiamoji dalis, pagrindinė dalis ir išvados. Labai svarbu stengtis, kad nebūtų skaitoma iš lapo ar nuo ekrane rodomo vaizdo. Skaitymas iš lapo menkina kalbos gyvumą ir

įtaigumą, auditorijai nuobodu, o dėstytojui ima atrodyti, kad kalbėtojas ne pats pristatymą rengė, be to, skaitymas gali užtrukti ilgiau. Taip pat negerai, kai vaizdas ekrane nesutampa su tuo, apie ką kalbama. Kalbėtojas turi žinoti, kad kolegos pateiktą ekrane vaizdą perskaito greičiau, todėl tikslingiau pateikti pagrindines tezes ir jas komentuoti, tokiu būdu tekstas ekrane ir išsakytos mintys vienas kitą papildys. Kalbėjimo sparta turi būti įprasta, kalba turi būti raiški, be įtampos ir skubėjimo: geriau pasakyti mažiau, bet aiškiai. Netikslinga gilintis į smulkmenas, kurių klausytojai vis tiek nesupras, tačiau vertinga pasidalinti tuo, kas autorių nustebino, pasirodė nauja, paskatino kitaip įvertinti savo įsivaizdavimus. Yra smagu, kai pristatyme pateikiami komiški ar meniniu požiūriu netikėti vaizdai, tačiau jie neturi nustelbti pagrindinės darbo užduoties ir sumanymo, taip pat turi būti išlaikytos padorumo normos, o humoras neturi nieko įžeisti.

Auditorijos klausimai dažniausiai būna visai ne tie, kurių tikisi kalbėtojas. Jeigu jie visiškai nesiderina su pristatymo tema, galima mandagiai tai paaiškinti, tačiau nesumenkinant klausėjo („Tu ką, nežinai?“), tačiau ir tokiu atveju, jeigu pristatytojas ką nors žino, gali savo mintimis pasidalinti. Jeigu klausimas atitinka pristatymą, bet pristatytojas nežino atsakymo, tai taip ir reikia pasakyti, nes bandymas vaizduoti žinantį greitai auditorijos „perkandamas“ ir neigiamai veikia dėstytojo nuomonę. Jeigu atsakymas yra žinomas, bet nėra tikrumo dėl jo teisingumo, reikia savo abejones išsakyti pridėdant „vis tiek, mano nuomone“ ar panašiai. Nereikia bijoti savo nežinojimo, nes visko žinoti negalima, nežino ir dėstytojas, bet reikia vengti nenuoširdumo, melavimo, apsimetinėjimo. Jeigu atsakymas yra žinomas, jį reikia pasakyti trumpai ir aiškiai. Netinka per daug išsiplėsti ar triumfuojančia išraiška priblokšti auditoriją, tai gali neigiamai nuteikti auditoriją, paskatinti dėstytoją užduoti keletą sudėtingesnių klausimų. Kuklumas, paprastumas ir nuoširdumas yra labiausiai vertinamos vertybės. Taip pat ir auditorijoje sėdintys kolegos turėtų klausti, kas iš tikrųjų juos sudomino ar buvo neaišku, vengdami klausimų, nesusijusių su tema, ar iš karto žinodami, kad pristatytojas tokių dalykų neišmano. Reikėtų vengti klausimų, kurie parodytų klausėjo pranašumą, arba klausti dėl klausimo, tik siekiant pasirodyti prieš dėstytoją, tai gali vėliau atsiliiepti tolesniems grupės santykiams ir seminaro ar užsiėmimo sėkmei. Taip pat nereikia baimintis sugadinti draugui įvertinimą uždavus sudėtingą klausimą, nes dėstytojas ir taip mato pristatymo lygį, o geras klausimas sudaro sąlygas pri-

statytojui parodyti savo žinias ir sugebėjimus, kuriuos atskleisti gal nebuvo pakankamai laiko.

Diskusijų susilaukia ne kiekvienas darbas, jeigu jos kyla, yra didelė pristatymo ar prieš tai vykusių klausimų sėkmė. Diskusijos atsiranda tada, kai susiformuoja keli požiūriai į tą patį klausimą ar problemą. Tuomet seminaro dalyviai turi galimybę parodyti sugebėjimus ginti savo nuomonę, sugebėti rasti bendrus taškus su oponentu, daryti sintetines, t. y. požiūrius vienijančias išvadas, kartais pripažinti savo pažiūrų silpnumą, t. y. daryti visa tai, kas yra būtina tikram analitiniam mąstymui. Tai pravers ateityje diskutuojant su karininkais ar dirbant su kareiviais, misijų metu su kolegomis užsieniečiais, vietinių gyventojų elitu ar eiliniaus gyventojais. Ne tiek svarbu yra diskusijose laimėti, kiek tinkamai reaguoti į pateikiamus argumentus, ginti tai, kas apginama, ir nusileisti ten, kur oponento argumentacija geresnė. Žinoma, negalima įžeidinėti oponento replikomis ar kitokiu būdu jį menkinti, nes tai tik pažemins patį kalbėtoją ir atims iš kolegų galimybę patirti intelektualų malonumą. Dėstytojas taip pat turi tinkamai reaguoti į vykstančią diskusiją, kai reikia, įsikišdamas pakreipti diskusiją pozityvia linkme, kai diskutuojant remiamasi klaidingais faktais ar kai diskusija peržengia temos ar skirto laiko ribas.

Dėstytojo vertinimas visada susideda iš dviejų dalių: iš baigiamojo rašto darbo vertinimo ir to, kas buvo pasakyta pristatymo, klausimų ir diskusijų metu. Baigiamasis rašto darbas vertinamas pagal įdėtas pastangas (naudotų šaltinių skaičius, įvykio supratimas, pateiktų minčių originalumas, schemų parinkimas ir kita), metodinių nurodymų atitikimą, pateikimo kokybę ir išvadų pagrįstumą. Dalykinės pastabos apie tik ką vykusio pristatymo metu išsakytas mintis yra reikalingos tam, kad auditorija gautų atsakymus į svarbius klausimus, kad suprastų, kaip reikia klausti, diskutuoti ir galėtų tobulėti. Dėstytojo vertinimas neturi būti ilgas, bet pakankamai išsamus ir objektyvus.

Pristatymo rezultatų išsaugojimas. Pristatymai turi skirtingą vertę, todėl jų išsaugojimas priklauso nuo kokybės. Svarbu, kad visi pristatymai būtų įrašyti į kompaktinę plokštelę, kurios kopijos turėtų būti išdalytos visiems grupės nariams ar seminaro dalyviams ir dėstytojui. Geriausi darbai su nedideliu komentaru turėtų būti saugomi Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijos bibliotekoje ar kitoje tinkamoje vietoje, suteikiant jiems atitinkamą saugojimo vieneto numerį, kad ateityje besimokantys kariūnai ar klausytojai

galėtų jais pasinaudoti. Jeigu yra galimybė, reikėtų pristatymus, bet jau tinkamai paredegavus ir gavus autorių sutikimus, daryti visiems prieinamus internete ar tik skirtus tarnybiniam naudojimui kompaktinėse plokštelėse.

7. GALUTINIS KARO MENO ISTORIJOS DARBŲ VERTINIMAS

Galutinis darbo vertinimas susideda iš trijų dalių: baigiamojo rašto darbo vertinimo, pristatymo vertinimo ir darbo užsiėmimų metu (4 priedas). Pageidaujant vadovybei, gali būti pateikti papildomi duomenis apie klausytojų gabumus, sugebėjimus ir asmenines savybes.

Baigiamojo rašto darbo vertinimas yra rašomas tuoj pat patikrinus gautą darbą. Kai kurios pastabos žymimos tiesiog tekste. Jeigu darbas nėra vertintinas teigiamai, jis yra atiduodamas klausytojui pataisyti nurodant konkretų terminą. Jeigu darbas nepataisomas iki nurodyto laiko, rašto darbo vertinimo lape yra paaiškinama, kodėl jis vertintas neigiamai. Neigiamas įvertinimas įrašomas į galutinį vertinimo lapą, o apie tai informuojama vadovybė. Dėstytojo užduotis nėra nubausti, bet gauti kuo geriausią rezultatą, todėl pataisymui gali būti atiduotas ir teigiamas darbas, jeigu klausytojas to pageidautų. Darbo įvertinimai surašomi rašto darbo vertinimo lape (1 priedas) ir galutiniame vertinimo lape (4 priedas).

Darbo įvertinimą sudaro:

Rašto darbas	40%
Pristatymas	30%
Darbas seminaro metu	30%

PRIEDAI

- 1 priedas. Kapitonų kursų grupės užduoties lapas
- 2 priedas. Kapitonų kursų baigiamojo rašto darbo vertinimo lapas
- 3 priedas. Kapitonų kursų pristatymo vertinimo lapas
- 4 priedas. Kapitonų kursų galutinis vertinimo lapas

Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademija
Kapitonų kursai

BAIGIAMOJO RAŠTO DARBO VERTINIMO LAPAS

Vilnius, 20.....

Dėstytojas:

Darbo autorius ir pavadinimas:

Darbo struktūra:

Išvadų informatyvumas:

Originalumas:

Pastebėti trūkumai:

Kitos pastabos:

Vertinimas

Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademija
Kapitonų kursai

KARO MENO ISTORIJOS PRISTATYMO VERTINIMO LAPAS

Vilnius, 20.....

Dėstytojas:

Autorius ir darbo pavadinimas:

Darbo privalumai:

Darbo trūkumai:

Dėstytojo klausimai:

Dėstytojo pastabos ir pasiūlymai:

Apie patį pristatymą:

Apie dalyką:

Klausimai iš auditorijos:

Sugebėjimas atsakyti:

Diskusijos:

Aktyvūs dalyviai:

Autoriaus dalyvavimas:

Vertinimas:

INTRODUCTION

To get acquainted with research on History of Military Art is an important part of officer training (For detailed Military History Structure, See Chapter 3). History of Military Art helps one to develop analytical thinking, make decisions fast at the changing face of geographical locations. Specialists of General History who aim at estimating the value of man-made decisions and analyse activities in the context of army development can also conduct research in this field. Thus, the methodology of research on History of Military Art can be useful not only for cadets, students of the Military Academy of Lithuania, lecturers of subjects related to Military Art (Strategy, Operational Art, and Tactics), but also any researcher of War and History.

The development of Military Art falls under the scope of research at almost all military schools of various countries that apply their own research methods. They have many common features; also, they differ due to certain historic traditions, applied terminology, and conducted range of projects. This methodological reference book is based on analysis of methods applied in other military schools, following typical chronology of History of Lithuania and standard terminology; also, experience of the author of the present book, Dr. Valdas Rakutis, while giving lectures to cadets, part-time students, and students of Captain Courses and International Captain Courses at the Military Academy of Lithuania from 1996 to 2005.

This book is aimed at students of Captain- and International Captain Courses of the Military Academy of Lithuania. Using it for other purposes, eg a Yearly, Bachelor's or Master's paper, students should follow their lecturer's guidelines and set requirements. Some parts of it can apply to scientific research, too; but requirements for the latter are more complex than for officer training.

The reference book aims at facilitating research. Every epoch has its own unique traits; but some events fall out of traditional schemes, eg research on ritual-related military action that is presumably less intensive, non-standard. In this case the author of the Paper should decide upon the structure of the work by himself. For considerable structural amendments, however, one should consult their lecturer on History of Military Art or other pedagogues and classmates.

1. WAR AS A HISTORIC PHENOMENON

War has been a part of the mankind from the very beginning. Its modes, goals, and technologies have changed in the meantime, so has one's attitude to war: the ancient-time people would perceive war as a natural phenomenon to get more influence, which was achieved by brighter warriors and tribes; today, meanwhile, war is allegedly evil; one is persuaded to avoid it by all means. Presumably the most eminent war definitions were coined by the general of Prussia Carl von Clausewitz, who had spent many years in the Russian Army during the Napoleonic Wars: 'War is an act of violence, aimed at forcing the enemy to fulfil our will'. Also, 'War is continuation of politics, applying an armed force', which is an even more popular definition. These philosophical ideas by Clausewitz were praised as concise for years. However, at the second half of the 20th cent. it was observed that wars can be incited by far other reasons than politics, especially when less intensive Tribe- and Non-European Warfare was studied. Benon Miśkiewicz, a Polish theorist of Military History, coined a new war definition, 'War is a historic event that consists of diverse disagreements, contradictions, or conflicts arising in the society; it is a resolution by means of violence'. The present book shall use the following shortened definition: 'War is a historic event, a resolution of diverse disagreements, contradictions, or conflicts by means of violence'.

2. WHY DO WE NEED HISTORY OF MILITARY ART AND RESEARCH ON AN ACTUAL EVENT OF MILITARY HISTORY?

When we acquire knowledge, we take over experience from the past; otherwise we would not be able to understand events, evaluate situations, and make the right decisions. An officer who ignores the historic past will have to discover everything anew, tracing knowledge solely from one's personal experience and learning from nothing but one's own mistakes. Anyone who has

ever sought to explore war as a phenomenon, aimed at becoming a good war commander, or sought to win a battle faced this obvious truth. Without Studies of Military History one will fail to receive good general training needed to become a good specialist. Moreover, the Armed Forces of Lithuania are relatively small; thus, any Lithuanian officer may be appointed to a variety of different posts. In reality a true officer must be at least to some extent competent at Military History to adequately communicate with one's subordinates, senior officers, civilians, and their foreign counterparts; also, one must study regularly and consistently, even during an introductory course. Research on an actual event of Military History is an important stage of this learning and development process. It allows one directly perceive the actual situation. While the introductory course provides students with general historical and geographical background, the research on an actual event helps them to recognise and learn historic details, the so-called "Micro-History", which is also popular among professional historians.

To Get Acquainted with One's Future Profession is crucial to all people, especially when one's profession involves psychological and emotional tension. An officer must be morally prepared for any threats of war, which are introduced solely at Studies of Military History and recognised in the process of an actual research.

Understanding Cause and Effect. More in-depth Studies of Military History help understand the tight relation between the actual types of capacities of the armed forces on a battle field and continuous work, getting ready for challenges, ranging from courage to the loss of comrades. Historic events help perceive warfare and global phenomena. Thus, Studies of History of Military Art facilitate the development of officer's responsibility and dedication to the military profession.

Ability to Create. Creativity makes an inevitable part of any officer's work. This is because officers exercise great power. There is still, however, a number of officers who limit themselves to mere execution of duties, forgetting personal initiative, which is crucial for true commanders. Meanwhile, Military Art is an art; and it is courage, creativity, and initiative that help a commander reach good results. Historic Studies of Military History incite imagination and inspire new ideas, which helps to make (and identify) original and unexpected decisions, re-write actions of the enemy, making him act as suitable for

the commander.

Ability to Make Conclusions. Anyone with a typical duty-execution-alone-oriented mind will not be able to evaluate the surrounding environment, critically select, analyse, and group facts, finally, extract the essence. An analysis of an actual event as if makes one “rise above” the situation, become an analyst who evaluates one’s own research and, then, that of colleagues as well.

3. TERMINOLOGY AND STRUCTURE OF MILITARY HISTORY

Military History is a science of wars and war-related challenges, with aims described as follows: ‘Military History studies activities of the humankind and its products that relate to the armed fight called ‘war’’. Military History is multifaceted. It includes: History of Wars, Warfare History, and Supporting Sciences.

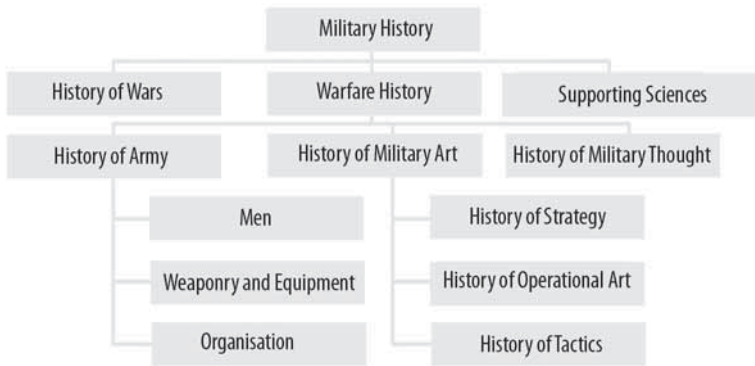
History of Wars is a science of history of actual battles. Besides military aspects, it focuses on political and social situations, etc. (eg causes of war, influence on economics, etc.). History of Wars is a part of Military History. It has many common points with World History. Is a significant source of information for any kind of research on Military History, except for such topics as Development of the Armed Forces in Peace and War; or Warfare as an Independent Phenomenon.

Warfare History is a science of warfare development in war and peace, aimed at chronological and geographical synthesis, evolution of phenomena, selection of changes, leaving the analysis of actual historic events by far aside. Its basic question is ‘How were wars fought?’

Military History Supporting Sciences help to study wars and Military History. They include additional means and methods of research needed by specialists. Additional means include standard History supporting subjects: Heraldry (the art of recording genealogies and blazoning coats of arms), Sphragistics (the study of seals and signet rings), Chronology (the study or science of determining the correct order of historical events); and general military subjects: Cryptography (the study of writing in and deciphering codes). Also, there are some supporting sciences that solely apply to History of Wars: Military-Historic Geography, Paleo-Meteorology (science on climate conditions

in the past), and Military Archeology. Even the supporting sciences common to General History or General Warfare gain their unique traits when research on events of Military History is carried out, eg identifying the depth of the Stréva Stream in the 14th cent. has significant influence on both counting the number of soldiers and establishing the place of the Stréva Battle of 1348, while specialists of Geography, moreover History, would not touch upon such issues in general.

Structure of Military History

Warfare History is the main branch of Military History and the main field the present book focuses on. It includes: History of Army, History of Military Art, and History of Military Thought.

History of Army analyses development of armed forces in peace and war, their structure, grouping, armament, supply, military uniform and equipment. It includes: Histories of Weaponry, Military Equipment (Artillery, Tanks, Air Force, Navy, etc.), Military Accoutrements, Military Training, and (Para-)Military Organisations. When analysing History of earlier times, it may be useful to research History of Types of Weapons as a separate field.

History of Military Art explores possibilities of how armed forces can be applied; also, how commanders' decisions were made and executed. Thus, it is taught at military academies to train future commanders. It includes: Histo-

ries of Strategy, Operational Art; and Tactics.

History of Military Thought focuses on development of military theory.

All branches of Military History are independent and interrelated at the same time. If one fails to know the main capacities of weaponry, he will not recognise the commander's tactical decisions. If ignorant of History of Wars, one will not understand the gist of theoretical papers, etc.

4. RESEARCH METHODOLOGY

4.1. How to Understand and Manage the Task?

Given the task, the student should find out the name and historic date of the military event. He should make sure he understands what event is meant in the task and what war took place then. If there are no questions regarding the methodological assignment, the student should spend approx. an hour looking for event-related materials on the Internet then. If any questions/problems arise at this stage, one should consult the lecturer. If the task is assigned to two or three officers or the entire group (the syndicate), students should divide the task into smaller parts, clearly indicating who will be in charge of what. This should be indicated at the beginning of the Paper (and the Presentation), so that the lecturer could evaluate the contribution (work) of every student.

4.2. Work Organisation

Success of work depends on effective organisation. Historic research organisational stages (3):

- collecting primary and secondary sources (Heuristics),
- selecting relevant information from a pile of materials (Criticism),
- finding and exposing facts, establishing their interrelations, and making conclusions (Synthesis).

Heuristics, or browsing and otherwise looking for primary and secondary sources is supposedly the most interesting and time-consuming part of work.

Thus, one should not postpone it to the last day and look for information in different sources. Beware that needed information may occur in the most unexpected places. Try also to avoid: laziness, focusing on one field for too long or on the wrong topic. Be disciplined, set a working plan and timing (eg 2 hrs/day) to be dedicated to research; also, plan time for revision in advance. Officers must know that research is much more complicated and interesting than it is deemed to be. Motivation is crucial for success here.

Criticism helps to select information, i.e. choose between relevant and irrelevant materials. (Also, See Chapter 5.2.). Pay attention to the overall Paper extent. Then, evaluate credibility of facts. Avoid including too much information just to write the required number of pages. The most popular mistakes at this stage: too long weapon characteristics; unrelated, too long descriptions of personal political views, etc. Try to keep balance, including as much information as it is relevant to characterise the event. Also, beware chronological accuracy (eg if the cannon of the 17th cent. hardly differs from that of the 18th cent. of the same calibre, it does not mean that it is the same with tanks of World War II: tanks of summer of 1942 are critically different from those of summer of 1943). (For credibility of facts, also See Chapter 4.3).

Synthesis should begin before all materials are collected, i.e. one should begin writing the Paper as soon as he has general understanding of the researched event. It helps to understand what information is still missing; thus, further collection of materials is more effective. It is recommended to begin synthesis from the Introduction: you have the most information for this. The final notes should be left for the Conclusions and completion of the Introduction. When drafting a more complex Paper, one should write down some parts of the Introduction at the very beginning of the research, especially the aims and goals of the research. If you indicate sources in the text, footnotes should be included immediately: later you will forget where the information comes from. Everyone has one's own Paper-drafting methods; but the best solution is to write and research when: 1. nobody disturbs; 2. there is plenty of time (not the last night to the deadline); 3. in time of inspiration and ideas. As soon as you notice that ideas are passing away and it is difficult to concentrate, make a break or read. The written part of the Paper should be put aside for a while and later reread and revised, improving the text. If you have enough time, it is useful to give the Paper to a friend/relative for repeated revision: the

author of the Paper often cannot see nor recognise his or her mistakes. Also, it may happen that your text is difficult to read. Then you will need to simplify it, adding/removing some information (dates, names, etc.).

4.3. Basics of Research

The research on an actual military event (battle, (strategic) operation) should be based on more or less credible information related to the event. Historians divide information into historic sources (primary sources) and research works (Historiography). Historic sources are authentic records of events. They are used as basis for any research. Historiography, in its turn, aims at conducting complex historic research, based on historic sources. Historiography is no less important than historic sources: its research works, just like historic sources, are evaluated and analysed; but the technique (methodology) is much more sophisticated than that of an ordinary research; thus, Historiography may be difficult to master fast for officers and other researchers than historians.

4.3.1. Military History Sources

Military History sources may include a variety of written (verbal, non-verbal) and non-written records. Written (verbal) records are usually the most important for the research. They include: records by witnesses of the event, reports, office correspondence, memoirs, etc. Written (non-verbal) and non-written sources include: battle schemes, the battle place itself, items found at the battle place, the cemetery, remains of weaponry and military equipment; also, photos, video films, audio records, and other material evidence produced by modern technologies.

All sources must be evaluated. To do so, criticism of sources is divided into outer and inner.

Outer Criticism of Sources aims at establishing circumstances of the source origin, the level of its authenticity and originality. First of all, one should establish the date/place (of origin), and the author of the source, which are called the circumstances of the source origin. They help to identify if the source is authentic or not. The most unreliable sources: advertising and propaganda

films, war-time reference books and similar publications aimed at shaping public opinion to recruit more volunteers, etc. Sources can be primary and secondary. Primary sources include direct record of the event and other sources that directly relate to the event at the time when it was happening and immediately following it, when there are no doubts that the author/person who left the sources participated there himself; and the time that has passed from the event has left no other significant events in the meantime. Secondary sources include records that present retold information or date significantly later than the actual event. Primary sources are usually considered more credible. If both primary and secondary sources are present, choose primary ones. If no primary sources are available or they seem unreliable for some reason, secondary sources can be used. This in particular concerns officers with limited access to primary sources due to a language barrier or similar.

Inner Criticism of Sources, or Hermeneutics, aims at credibility of content of the source, i.e. assuring that one understands (comprehends) information provided in sources. At this stage credibility of information (not content yet) has already been established (See the above part). Students often find it difficult to interpret existing historic records (texts), especially when they have to trace exact chronology and mode of the event: they do not know the specific conditions of time, place and space of the event that was once known to the chronicler/author of the text. Thus, students should use maps for analysis. Maps help to follow easier; and students can relate name/information on the map with that in the text. Beware that historic location names on the map may differ from those in the text: the name might have changed, eg Stalingrad (now Volgograd), Novoaleksandrovsk (Zarasai), Kapsukas (Marijampolė). Also remember that sources with ancient titles (in ancient languages) should be read carefully: words may have a different meaning. Other comprehension challenges include: dialects, loanwords from other languages, professional slang, abbreviations, etc. Knowing many languages is very useful at this stage.

Coming back to the inner criticism of sources, mainly credibility of the source, one should know that there is much more than mere establishment if the source is original or not. The author's subjectivity, for instance, is also among key factors to be examined. Subjectivity may be caused by: personal likes and dislikes of the author, professional environment (type of army that he served in), views and principles; also, public opinion and status in the so-

ciety (how interpretation of one or another event could determine his future officer career, or form a public opinion regarding him). To establish objectivity, one could examine both information by the author and his relatives, also considering independent criteria and reading extra information of Supporting Sciences of Military History, for instance. Information by participants of military events usually tends to be subjective due to the burden of responsibility or fears regarding career that they have to face. Thus, they often describe events, adding extra, even fictional details, especially in cases of lack of competence in the field. The easiest way to check the credibility of such data is to compare it to that by the enemy, independent observers, examining archeological excavations, conducting a close text analysis or a detailed research on the place of the event, etc. (eg aiming to increase grandeur of the victory by the Greeks against the Persians, the historian of ancient Greece, Herodotus, noted that the Persian Army included approx. 1.5 m soldiers during the crusade of 479-178 a. BC against the Greeks. His text, however, also gives data on precise width of bridges over the Bosphorus (the Istanbul Straight, or *Istanbul Boğazı*) and the exact duration of time in which the Persians relocated their forces over the bridges. Considering these at first glance insignificant details, military historians established that if the Persian Army had been so organised as a present-day special operation unit of the U.S. Army, no more than 0.5 m Persian soldiers could be relocated over the bridges in the indicated period of time. Presuming the lack of Persian organisation, the realistic number could not exceed 200,000 fighters). A close text analysis of the source also helps to detect other mistakes or maybe purposeful distortions by chroniclers/authors (eg when describing the siege of the Kaunas Castle in 1362, Wigand of Marburg repeatedly stressed the losses encountered by the crusaders; however, he indicates just a few lost soldiers in final remarks).

4.3.2. Historiography of Military History

Scientific research works on Military History can be found on the Internet, in books, and scientific articles. Key words here are important indeed. They include: names of events, senior commanders, weaponry, locations, etc. One can also translate key words into other languages to find more useful materi-

als in foreign languages. Remember that the city name that you look for may have another name in a different language: eg when research on implementation of the Schlieffen (Moltke) Plan of 1914 in Belgium was conducted at the Military Academy of Lithuania, it was found out that the Liege Castle was of crucial importance. Its translations do differ (French *Liege*, German *Lüttich*, Lithuanian *Liežas*). Also beware that there is no letter 'H' in Russian. Thus, when indicating sources, make sure to write surnames in Russian correctly. Usually to find key words is not easy. Apply personal initiative to find best primary sources; look for information independently until you find it; and forget the phrase 'There are none'.

Having collected materials on the Internet, you may encounter many factual inadequacies: different sources may provide different number of soldiers in Armies; occasionally even no needed information may be found (eg no indication on structure of military units). In such a case one should go to the Academy's library and ask there. If the librarian indicates that the requested source does not exist (the book that you need), beware that the book may bear another or similar title; thus look for it once again in shelves by yourself. Try looking for key words (in the name- and place index of related books on Military History). Take initiative on your own. The library search may be according to: historic periods, countries, surnames, etc. In case you fail to find any information on the subject, tell the lecturer about the situation. He will give guidance. In some cases even the topic might be changed if necessary.

While drafting Papers on Military History of Lithuania, the Internet will be of little use. We recommend to use publications of *The War Archive*, books from *The History of the Armed Forces of Lithuania* series, and other publications of the Academy's library.

5. RESEARCH ON HISTORY OF MILITARY ART

5.1. Object

Up to the second half of the 19th cent. Military Art included only two branches: Strategy and Tactics. Strategy would analyse war plans and campaigns,

political views and the supply with materials. Tactics focused on battles, organisation of military marches, and combat formations. At the second half of the 19th cent., when massive armies occurred, Operational Art, an intermediate chain of Military Art, was introduced, aiming at analysing actions of large independent units (corps, armies, army groups, fronts). Strategy at the time gained stronger interrelation with politics and economics, thus expanding the traditional framework of Military History.

5.2. Scheme of Event Research

Traditional methodology of research on History of Military Art aimed at analysing new tendencies of Military Art and discussing lessons learnt (past experience). Usually the History of Military Art aims at analysing single actual events; conclusions of such analysis are moved to publications (books) of History of Military Art that cover and synthesize more complex periods of history. Since research on an actual event is one of objectives of this book, for methodology on it see below. To analyse (evaluate) the event, one should first get acquainted with environment and existing armies of the time; also, other key aspects. Thus, the scheme (structure) of the event research is as follows: Introduction, Preparatory Part, Exposition (Main Part), and Conclusions.

INTRODUCTION

PREPARATORY PART

1. Political, Social, and Economic Conditions of the Military Event.
2. Theatre of Military Action.
3. Comparison of Forces.
4. Military Commanders.
5. Information on Enemy and Preliminary Plans.

EXPOSITION (Main Part)

1. Initial Positioning.
2. Stages of the Event.
3. Results.

CONCLUSIONS

5.2.1. Introduction

The Introduction should begin with indication of the level (strategic, operational, or tactical) at which the research on an actual event will be carried out. Secondly, one should indicate the object of the research, introducing the strategic situation and the military doctrines of the time. The military doctrine is usually defined as the overall of standard principles that guide the military action. The object of the research is defined according to three questions: Who? When? and Where?

A. Who/What? – One should briefly present the fighting military units and their commanders.

B. When? – If preparation for the battle began before the battle itself, the planning and preparation for it should be also described, establishing the initial and final dates of the event.

C. Where? – One should describe the territories on which the battle took place, beginning from the indication of the initial dislocation of military units to their final dislocation during the last battle.

When describing the strategic situation, one should consider the reasons of the war, the general war situation at the advent of the battle, the aims of the battle participants, and the goals raised during the battle.

A. The reasons of war should be presented, separating the true reasons why the war was initiated from the nominal war pretext. Nevertheless, both the true war reasons and the nominal war pretext must be analysed in detail. If the analysed battle is a part of a continuous war that began a long time ago, the war pretext is not significant any more, which might also mean that the war happened in time of fundamental changes, eg a radical change in the political situation, eg the Thirty Years' War broke down due to national and religious disagreements within the German Empire. Meanwhile, the second stage of it already marked the war of an international scale, focusing on conflicts of interest within national states at an international level, not local affairs any more. Thus, one must consider changes of the strategic situation during the war or even separate military campaigns.

B. The general military situation is described, briefly presenting the situation at the advent of the battle, also covering events at other fronts, and stating what types of weapons were used, eg if the analysed event is a field operation

that took place during the war between Iraq and Kuwait, one should describe the situation regarding not only field operations, but also those in the sea and air.

C. The aims or intentions of the participants of the battle usually become clear from the two above mentioned sub-chapters.

D. The actual goals are usually included in orders (documents) by supreme commanders or the commanding officer. Sometimes they are unclear, unknown or have several versions. However, even in such cases one must describe their nature.

5.2.2. Preparatory Part

Historic Context of the Phenomena

Political, social, and military conditions are stated in the Introduction. They include the relation of the analysed event to the politics, economics, demographical situation, and other fields that have direct impact on the event. The mood of the locals or the outbreak of the plague, for instance, might be one of such significant factors.

Theatre of Military Action

There are natural and civilisational (cultural) conditions that may come together with a military event. Natural conditions include: relief, water obstacles, climatic conditions, and other factors that have impact on the movement and manoeuvring of military units, application of fire devices, and morale of soldiers. Civilisational (cultural) conditions include: infrastructure of roads and telecommunications, location of cities, villages, and single buildings, also, banks, ramparts, fences, bridges, dams, and other man-made obstacles, shelters, and fortifications.

Comparison of Forces

Description of the army of each fighting party makes one of the most im-

portant and complex parts of the Paper. Army organisation includes army division into formations, units, and sub-units; also, structure of the headquarters, the support and supply system. The army capacity by far depends on the recruitment system, i.e. conditions of the military service for soldiers and their motivation. It is important because a hired professional soldier (who gets a salary for fighting) would fight differently from a recruited ordinary peasant who has no idea of the aims of the war; and a volunteer soldier who fights for his Homeland would fight again differently from others. It is important to at least briefly describe the officer training system and relations among officers and soldiers. One should also mention weaponry, security, mechanisation, contact system, etc., i.e. factors that affect the capacity of the army.

Military Commanders

To describe military commanders, one should pay attention to the commander's mode of military action, his biography, incl. education, service places and posts, personal qualities, merits, and experience. Military commanders can base their intentions only on presupposed situations because real future is known to nobody. Thus, the commander follows information received from ally intelligence or similar, the analysis of which helps to understand the commander's further decisions.

Plans and Intentions

First of all, one should establish what kind of an operation/battle the researched event represents (an attack, defence operation, inhibition, or other). If the military commander applies the principles of war, they should be analysed in this part of the Paper. Plans and intentions may be recorded in documents or uttered by a spoken word, usually not surviving in the course of time. If no records are left, the plan of military action could be presupposed, following the predominant traditions of the analysed army, the common commander's traits, or analysing and finding the logics of further decisions. In this case it is crucial to see the difference between factual data and presupposed personal ideas/opinions. Based solely on one's personal opinion, this part of the Paper may include mistakes; thus, try to

avoid providing too categorical statements at this stage.

5.2.3. Exposition (Main Part)

The Exposition (Main Part) aims at appropriate description of the event itself, revealing stages of its development, including the breaking points, crises, and made decisions.

Initial Positioning

The description of the Initial Positioning helps to establish the real situation at the beginning of the action. It is important to indicate what level of combat readiness is achieved by military units and the commander at this stage; and what their initial status is. Also, one should evaluate the situation, stating advantages and disadvantages of the main intention or plan, also considering factors (location, enemy, etc.) that could influence such choice.

Stages (Phases) of Battle (Operation)

The number of stages of a military event is determined by duration and critical points of the event, when the executor of the will changes (the initiative is transferred to another fighting party); or the intensity of the military action suddenly changes fundamentally. The action must be divided into stages, so that each stage could be analysed as a separate event.

Results

The Results part includes the summed up results, with all statistical data, changes in the situation, and the outcome of the event, which tells the winner and the loser, or the deuce.

5.2.4. Conclusions

The Conclusions is the main and the most original part of the research, provi-

ding an overall review of what has been stated in the Introduction and Exposition parts, just in other words.

What Are the Reasons of the Victory?

To identify the crucial commander's decision that has led to the victory is one of the hardest parts of the work, which is compulsory and belongs with the Conclusions. It helps officers to learn from this event. It is said that winners are not judged; but researchers of historic events should always focus on the commander's intention and its realisation, i.e. establishing if the intention was successfully realised and the final aim was achieved. In addition, one should evaluate the military action, following the principles of war, establishing if the latter were applied; and if yes, how this influenced the event.

What Are the Reasons of the Defeat?

This question is often easier to answer because evident outcomes of mistakes are easier to detect. But when analysing an actual military event, one should first consider the present objective factors: the comparison of forces, information on enemy, level of soldier readiness, etc. Only then one can evaluate the commander's decision. When providing an evaluation, it is not enough to say what was done well and where mistakes occurred: arguments must be stated. Same as in the above mentioned 'Victory' part of the Conclusions, here one should also begin with consideration of the commander's intention/plan and the principles of war first.

What Would I Do if I Were the Defeated Party?

This playful question is open to hypothetical statements; thus, this part is the least scientific. On the other hand, it is the most crucial for building up and improving one's decision-making skills and helps officers reveal their originality. Also, this part is indeed important for final evaluation.

5.2.5. Appendices and Supplements (Photos, Diagrams, etc.)

Appendices and Supplements include photos, diagrams, graphics, etc. that should be chosen carefully to illustrate the subject or add information. If there are more Appendices than one, they should be numerated (Append.1, 2; in the text: Fig.1, 2, etc.).

Illustrative Materials (Photos, Lithographs, etc.)

The use of illustrative means is recommended since they positively add to the general impression of the Paper and help understand the information provided in the text. Illustrative means should, however, meet some requirements. A frequently observed mistake that students do is abundant use of illustrations from other historic periods than the analysed event, eg. samples of military equipment; sometimes they even have no direct relation to the text. That should be avoided. It is recommended to provide illustrations in the main text; also, one can use inserts. The best illustrative samples include: photos of the location, soldiers in military uniforms, accoutrements, military equipment, portraits of military commanders, which tells about the commander's character a lot; finally, photos of debris/ruined buildings, i.e. the results of military action, etc.

Maps and Schemes

Maps and detailed schemes help to trace back and visualise the general situation, intentions, and the actual event. Thus, they should also be present in the Paper if possible. The best recommended alternative is self-made maps, drafted specially for the Paper. To produce them, use the existing map, marking it with arrows that indicate attacks and movement directions by military units. The arrows can be drawn with a pencil or a marker; also, one can use more up-to-date means, eg. diverse computer programmes. If the student has no such a possibility, he or she may use maps or schemes produced by other authors. Beware that in this case one should assure that the information on the

map/scheme corresponds to the ideas expressed in the text; also, one should make sure that he understands the applied scheme himself. In any case the map/scheme should direct the North, with an indicated map scale. Also, it is desirable that one should indicate the source of the used map or scheme, i.e. where the scheme comes from; or state that it was self-made.

Textual Appendices (Detailed Descriptions, Reminiscences, Graphics, etc.)

Here we find detailed descriptions of military capacities that took place in military action. Also, very detailed tables of tactical and technical data, which would be too complex („heavy“) to be incorporated in the compact linear text of the Paper. Other supplements include reminiscences by participants and witnesses of the event, and other interesting materials. If only possible, one should use tables and other graphical means: graphics, comparative diagrams, etc. If one quotes original sources, he or she should also provide their translations (tables or descriptions respectively) into the language in which the Paper is written (Lithuanian or English).

Bibliography

When compiling the list of bibliography, one should know that we have primary- and secondary sources (See Chapter 4.3.1.). Titles of books should be numerated. First of all, indicate the surname of the author, then, the first letter of the name, the title of the book, the place of publication, the publishing house, the year of publication, and the page number. If it is an article, indicate its author (like in the book case), the title of the article, then add the source (name) of publication from which it is taken, the volume, number, and year of publication, page numbers. Remember that some books published in the USA have no year of publication on the first page: see by the copyright symbol then (©) or indicate only the place of publication and the publishing house, or other existing details. Sources from the Internet should include the name of the author of the article (if such exists), the title of the article, and the web-address.

Footnotes/Source References

If required by the lecturer or the student himself, footnotes/source references could be added. Footnotes are useful if one wants to immediately provide more information on a quotation in the Paper or give a definition of a more complex term. The requirements for the use of footnotes/source references are usually provided by the lecturer. If there are none, one can decide on what system to choose by himself. The three established alternatives include: 1. footnotes (at the bottom of the page); 2. source references (at the end of the Paper); 3. the American system (a number of the source and page number in brackets in the text, with detailed information provided separately in the Bibliography).

Footnotes are the most useful for the reader, who can immediately refer to the required information. However, abundant footnotes make the text “heavy”, too difficult to read. Thus, use them only occasionally. In fact, it is better recommended to use source references, so that the dynamics of the text is not disturbed; and the interested reader (eg the lecturer) could still have an opportunity to get acquainted with all details, even if it is not very comfortable to constantly see the Paper to and fro, which may lead to the loss of the main idea eventually. The best solution is to use the American system, which is very practical and easy to apply: indicate brackets, with the number of the source and the page number next to it. Remember that to use this system, one must first make a list of bibliography and only then write the Paper. So, books, articles, internet sources, photos, maps, etc. should be first collected and numbered; and only then the analysis should be written. If this order is not observed, mistakes may occur; or one may even forget the used sources.

All references indicated in brackets in the text also have to be mentioned in the Bibliography. For a repeated immediate indication of the same source, use (*ibid*, pp. ...). This, however, should be done when the Paper is completed, during its revision. Otherwise an “*ibid*” in the wrong place would mean a mistake.

5.3. Research on History of Military Art on Location

If possible, one should research the event on location. First of all, it is important to establish where the event took place. Once on location, students often learn that the earlier scheme was drafted by a man who followed only secondary sources (retold stories) or his own imagination. Thus, research on location may help to detect many mistakes. The main helpful landmarks include: rivers, roads, and buildings. Beware that even the most credible landmarks may change their location: rivers change their watercourse, width, depth, the height above the sea level. Thus, it is very important to bring old photos, maps, and traces on the soil to the expedition for comparison. Besides, roads and villages built since the 20th cent. are the least credible. Up to World War I the road networks saw few changes (which does not concern the railway that was built in the 19th cent. and the new villages by railway stations); also, few cases of large-scale irrigation were recorded then. Thus, the German maps of WWI are very useful in such expeditions. Witnesses of the event may be another source of information, mainly providing self-witnessed reminiscences ('I saw it'), re-told stories ('Somebody told me that'), or read materials. If the witness feels sad/disappointed/angry when sharing memories, his record may fail to be objective. Despite this, the research on location is recommended very much: it helps to perceive the overall situation more logically, see the relief and surrounding area; also, it incites critical thinking and adds extra points to final evaluation.

6. PRESENTATION OF THE EVENT OF MILITARY HISTORY

The author and reviewers know the Paper the best; now research results have to be presented to the broader public (the Presentation), which makes 30% of final evaluation. Researchers present their scientific conclusions at conferences; cadets and part-time students do it at seminars; and students of the Captain Courses make Presentations during final classes. The structure of the Presentation:

- Preparation of the Presentation

- Presentation (Presentation of Scientific Research Results)
- Questions from the Audience (Q&A)
- Discussions
- Evaluation (N.B. For “Final Evaluation”, See Chapter 7)
- Storing Presentations

Preparation of the Presentation takes one-two days before the very day, when the research and the Paper are completed. The Presentation aims at re-telling the key research findings to the public—timely and so as to make the public interested. To do so, one can use enlarged pictures and portraits of commanders. Other materials and structure of the Presentation should follow that of the Paper. One should only re-consider the duration of his speech and each part separately. For that, a copy of the basic Paper could be used initially, with main parts underlined. During the Presentation one may present information in tables, maps, and diagrams, considering also time for comments, which have to be easy to follow. It may be enough just to exhibit tables on the screen, reading just main points, leaving all data analysis for the Q&A part on demand by the audience. The Conclusions, however, must be fully presented. Thus, one should focus on preparation of the Conclusion part first. Anyway, remember to balance all parts of the Presentation. General rules (methodology) on how to deliver Presentations shall be introduced during classes (also see related methodological books). At all times, however, research on History of Military Art must include a Map on the Theatre of Military Action and a Scheme on the Military Event to make the commander’s intention and stages of event development clear. If preparation of the Presentation causes problems, eg one cannot find the main schemes or the found ones differ among themselves, one should ask the lecturer for help.

Having prepared the Presentation (the written speech), the student could show it to a classmate/relative who would help to revise it, eg add/remove information from unclear/unimportant parts, use more illustrations, etc. Revision is best when repeated twice or more times, esp. by a person from another environment. When the Presentation is revised, rehearse its delivery several times. To do so, put a clock by your side in your room and deliver a rehearsal presentation aloud, examining the timing of your speech. The rehearsal speech should end a little earlier than the set timing because the real presentation in class usually takes longer due to technical or other interferences. Thus, if the lecturer

sets the timing for 20 minutes, make your speech 18. Such practice helps to detect mistakes and again revise the text (for appx. an extra hour).

The Presentation should begin by greeting the audience and the lecturer and introducing one's name and the title of the Presentation. The structure of delivery of the Presentation is similar to that of the Paper: Introduction, Preparatory Part, Exposition (Main Part), and Conclusions. Remember not to read (from the Paper or the screen): it is forbidden (the mark will be much lower otherwise). You have to know that the speech has to be rehearsed in advance. If you do not practice, the speech will be slow, without dynamics; and the audience will soon get bored. Also, reading from a piece of paper, esp. without any dynamics, may imply that the Presentation was prepared by somebody else than you. Finally, reading makes the speech longer than the set timing. As for other details, make sure the information on the screen synchronises with what you say. The speaker must beware that the audience read information on the screen quicker than the speaker pronounces it; thus, it is recommended to point just the main thesis and immediately comment on them, thus giving an impression of synthesis and completeness. The speed of delivery should be easy to follow (not too fast), with expressive, accurate, coherent language, the speaker remaining confident and showing no signs of tension. It is better to say less and accurately than provide too many details, thus getting the audience confused. On the other hand, the speaker is encouraged to share points that had made him excited by their originality during the research and made him re-consider the once established judgements. It is always interesting when the speaker shares light humour or art-illuminating, interesting illustrations, which, however, should only add colour to the main research results, not disturb or overshadow them. Humour and personal comments are welcome as long as they meet moral standards; and the respect is sustained.

Questions from the Audience (Q&A) often differ from what the speaker expects. If you see that the question does not relate to the subject, politely explain it to the audience. Avoid statements like 'Didn't you know that?'. If only possible, try to answer any question. If the question relates to the subject, but the speaker does not know the answer, he should state it directly. Avoid pretending that you know when you do not. This will be appreciated by both colleagues and the lecturer. If you know the answer, but there are doubts if it is right, add, 'In my opinion'. Stay confident with what you know: remember

that nobody knows everything, even the lecturer. Avoid insincerity, lies, pretending. Make answers brief and clear. Avoid pompous (artificial) face expressions or too detailed narration: it can scare the audience, making the lecturer ask you more difficult questions. A good speaker is modest, simple, and sincere. Students from the audience should also try to ask only subject-related questions (what made them interested, excited, what was new). Questions that require more competence than the student can have (i.e. non-syllabus information) should be avoided. The audience should also never show superiority over the speaker or re-ask the same question to attract the lecturer's attention. Try to exercise respect at all times. Lack of respect may have negative impact on future class relations and diminish the success of the seminar. Now remember that difficult questions are still welcome at all times! Syllabus-related questions should be asked with no fear of lower grade for your friend: the lecturer sees the general level of presentation anyway. A good question may help the speaker reveal his broader competence and skills.

Discussions show the success of the Presentation (or the Q&A part): they appear only in a few Presentations, usually when several opinions on the same subject arise. Here the speaker and the audience can show their ability to respond, defend opinions, find common points with the opponent, making synthetic conclusions, i.e. finally uniting in opinions and recognising strong and weak argument points. This shows analytical thinking and is useful for future career: discussions among officers, work with soldiers, contacting (on missions) foreign officers, local authorities, and inhabitants there. What counts in discussions is reaction to the argument, not the victory of who shouts the loudest. Here one learns to defend his standpoint, sometimes acknowledging the opponent's strong points, too. What one should avoid is offensive replies and superiority: they only weaken one's standpoint, depriving others from the pleasure of an intellectual debate. The lecturer should get involved as a moderator of the discussion, with a focus on the analysed subject, the set timing being observed, no use of false facts allowed.

Evaluation by the lecturer includes two parts: Final Paper Evaluation and Presentation Evaluation (incl. Q&A and Discussions) (For "Final Evaluation", See Chapter 7). Great attention is paid here to the student's preparatory work (number of used sources, text coherence, originality, level of scheme complexity, how the Paper meets the methodological requirements), quality of delivery of

the Presentation, and thoroughness of the Conclusions, etc. Immediately after the Presentation students also get feedback (notes and recommendations) by the lecturer on how to improve asking questions, responding, and develop other skills. Lecturer's evaluation should be brief, thorough, and objective.

Storing Presentations depends on the value of works. All Presentations and Papers must be saved on one CD per group, each cadet/student/lecturer receiving a copy. To make resources available for all future cadets and students, the best works should be stored at the library of the Military Academy of Lithuania or a similar place within the Academy, each CD given a registration number, Papers and Presentations including a brief comment by the lecturer. Also, they could be launched, when revised, on the Internet, with authors' approval and restricted access to CD copies.

7. FINAL PAPER EVALUATION

Final Paper Evaluation includes: 1.Final Paper Evaluation; 2.Presentation Evaluation; 3.Student's Work in Classroom (Append.4). Also, Student's Progress Report may be handed in if requested by the authorities.

Final Paper Evaluation begins immediately after the Paper is submitted/examined by the lecturer. Some notes by the lecturer may be put on the text itself. If the Paper cannot be evaluated positively, it shall be returned to the student for revision, with a set deadline (date) to be re-submitted. If the Paper fails to be improved by the deadline, the lecturer shall mark "Negative" on the Final Paper Evaluation Sheet, indicating the reasons of such evaluation. The Academy's authorities shall be advised on that. The lecturer aims at helping students to get the highest grades possible; thus, even Papers with positive evaluation may be given back to students for revision on request. The Final Paper grade shall be recorded on the Final Paper Evaluation Sheet (Append.1) and the conclusive Final Evaluation Sheet (Append.4).

Final Paper Evaluation includes:

Final Paper	40%
Presentation	30%
Student's Work in Classroom	30%

APPENDICES

Appendix 1. Captain Course History of Military Art Group Task Sheet

Appendix 2. Captain Course History of Military Art Final Paper Evaluation Sheet

Appendix 3. Captain Course History of Military Art Presentation Evaluation Sheet

Appendix 4. Captain Course History of Military Art Final Evaluation Sheet

THE GENERAL JONAS ŽEMAITIS MILITARY ACADEMY OF LITHUANIA
CAPTAIN COURSE

HISTORY OF MILITARY ART
FINAL PAPER EVALUATION SHEET

....., Vilnius

(date)

Lecturer: .....

(name, surname, signature)

Author and Title:

Structure:

Conclusions (informative):

Originality:

Limitations:

Other Notes:

Evaluation:

THE GENERAL JONAS ŽEMAITIS MILITARY ACADEMY OF LITHUANIA
CAPTAIN COURSE

HISTORY OF MILITARY ART
PRESENTATION EVALUATION SHEET

....., Vilnius

(date)

Lecturer: .....

(name, surname, signature)

Author and Title:

Advantages:

Limitations:

Lecturer's Questions:

Lecturer's Notes and Recommendations:

On Presentation:

On the Subject:

Questions from the Audience:

Ability to Respond:

Discussions:

Active Participants:

Author's Involvement:

Evaluation:

LITERATURA / BIBLIOGRAPHY

1. Diller H, Schalk F. Studien zur periodisierung und zum Epochebegriff. Akademie der wissenschaten und der literatur. Abhandlungen der Geistes- und social wissenschaftlingen klasse. Jahrgang 1972, Nr. 4.
2. Jakaitis, N. The Battle of Dieppe. A Thesis Paper.
3. Kaleński G. Źródła do wojskowej historii powstania styczniowego.// Pamiętnik IV Zjazdu historyków polskich w Poznaniu. Referaty. Lwów, 1925.
4. Kozłowska-Studnicka. Zabory mienia Uniwersytetu Wileńskiego przez Rosję (1832–1842). //Pamiętnik IV Zjazdu historyków polskich w Poznaniu. Referaty. Lwów, 1925.
5. Kukiel M. Miejsce historii wojskowej wśród nauk historycznych, jej przedmiot i podział.// Pamiętnik IV Zjazdu historyków polskich w Poznaniu. Referaty. Lwów, 1925.
6. Laskowski O. Ważniejsze dezyderaty historii wojskowej w stosunku do okresu wielkich hetmanów. //Pamiętnik IV Zjazdu historyków polskich w Poznaniu. Referaty. Lwów, 1925.
7. Miśkiewicz B. Program rozwoju nauki historyczno-wojskowej w Polsce. Poznań, 1976
8. Miśkiewicz B. Wprowadzenie do badań historycznowojskowych. Poznań, 2001.
9. Operations in IRAQ. Lessons for the Future. London, 2003.
10. Pawlak M., Serczyk J. Podstawy badań historycznych. Skrypt dla studentów I roku historii. Bydgoszcz, 1999.
11. Why Military History? Böme, K-R. and Åselius, G. (eds.), Stockholm, 2000.
12. The Battle Analysis Paper and Presentation. AMEDD Officer Advanced Course.
13. Zajączkowski St. Stan badań nad dziejami Litwy przed 1386.//Pamiętnik IV Zjazdu historyków polskich w Poznaniu. Referaty. Lwów, 1925.
14. Zawadzki B. Charakterystyka źródeł do historii ostatniej wojny polskiej oraz metody ich badania.// Pamiętnik IV Zjazdu historyków polskich w Poznaniu. Referaty. Lwów, 1925.

Valdas Rakutis

Karo meno istorijos tyrimų metodika

Metodinė knygutė

Atsakingasis redaktorius plk. ltn. dr. Gintautas Surgailis

Redagavo Jolanta Budreikienė

Į anglų kalbą vertė Laima Grigalaukaitė

2006 11 08. Tiražas 128 egz. Užsakymas Nr. GL-676.

Išleido Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademija,

Šilo g. 5A, LT-10322 Vilnius

Spausdino KAM Leidybos ir informacinio aprūpinimo tarnyba,

Totorių g. 27, LT-01121 Vilnius

Valdas Rakutis

Methodology of Research on History of Military Art

A Methodological Reference Book

Chief Editor: Lt Col, dr. Gintautas Surgailis

Edited by Jolanta Budreikienė

Translated into English by Laima Grigalaukaitė

2006 11 08. Circulation: 128 copies. Order GL-676.

Produced by the General Jonas Žemaitis Military Academy of Lithuania,
Šilo Str. 5A, LT-10322 Vilnius, Lithuania

Published by the Publishing and Information Provision Service of the MoND,

Totorių Str. 27, LT-01121 Vilnius, Lithuania